

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 3'2016

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА"

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2015 р. №1328. Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Академією муніципального управління та Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою Радою Академії Муніципального Управління (Протокол №35 від 17 березня 2016 року). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 18.03.2016

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

*Суб'єкт
видавничої
справи*

© "Аналітик", 2016

© "Економіка. Фінанси. Право", 2016

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

Шеф-редактор:

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління Аудиторської фірми "Аналітик", Заслужений юрист України

Заступник шеф-редактора:

Даций Олександр Іванович, д.е.н., професор, в.о. ректора Академії муніципального управління, Заслужений працівник освіти України

Члени Редакційної колегії:

Невелєв Олександр Михайлович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Академії муніципального управління

Вініченко Ігор Іванович, д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії та економіки сільського господарства Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Іванюта Василь Фалимонович, д.е.н., доцент, професор кафедри бізнес-адміністрування та зовнішньоекономічної діяльності Полтавського університету економіки і торгівлі

Клименюк Микола Миколайович, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту Академії муніципального управління

Кондрашихін Андрій Борисович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри державних та місцевих фінансів Академії муніципального управління

Корецька Світлана Олександрівна, д.е.н., доцент

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, завідувач секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства

Сук Петро Леонідович, д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Національного університету біоресурсів і природо-користування України

Присяжнюк Володимир Костянтинович, д.т.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Царенко Оксана В'ячеславівна, д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Академії муніципального управління

Константінов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, учений секретар Вченої ради Національної академії внутрішніх справ

Лоцихін Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Академії муніципального управління, Заслужений економіст України

Баймуратов Михайло Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Маріупольського державного університету, заслужений діяч науки і техніки України

Бичкова Світлана Сергіївна, д.ю.н., професор, заступник начальника кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування Національної академії внутрішніх справ

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач спеціальною кафедрою № 1 Національної академії Служби безпеки України, заслужений юрист України

Джужа Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

Кампо Володимир Михайлович, к.ю.н., доцент, громадський діяч, заслужений юрист України

Клименко Олена Вікторівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Конonenко Леонід Минович, к.ю.н., професор, професор кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Копан Олексій Володимирович, д.ю.н., професор, перший заступник Керівника Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України

Литвин Олександр Петрович, к.ю.н., професор, професор кафедри публічно-правових дисциплін Університету сучасних знань

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., доцент, професор кафедри кримінального права та правосуддя Запорізького національного університету, академік міжнародної кадрової академії, відмінник освіти України, радник юстиції

Приходько Христина Вікторівна, к.ю.н., професор, доцент кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Випусковий редактор:

Куцяк Олександр Анатолійович

ЗМІСТ

О.А. ПЕТРИК. Управлінська фінансова та нефінансова звітність підприємств: концептуальний підхід та організаційні аспекти її підготовки	4
Є.О. ТІТОВА, Ю.О. ШВЕЦЬ. Доходи комерційного банку та джерела їх формування за умов впливу факторів ринкового середовища	7
О.В. АМУРОВА, О.А. ВАРЧУК. Витрати на оренду складських приміщень торговельного підприємства: облік, аналіз та шляхи зменшення	12
С.А. ТКАЧЕНКО. Особливість економетричного апарату забезпечення підсистеми моніторингу в системі стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації агропродовольчої сфери	16
О.А. ГРАБОВЕНКО, О.А. ВАРЧУК. Облікова політика підприємства: визначення та проблеми формування	19

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Автотоварознавча експертиза: інформація, актуальність, поради	25
Аудиторське свавілля: як перевіряють банки і емітентів цінних паперів	28

ПЕТРИК

Олена Анатоліївна
auditlena@ukr.net

УДК 657.1

УПРАВЛІНСЬКА ФІНАНСОВА ТА НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ
АСПЕКТИ ЇЇ ПІДГОТОВКИCONCEPTUAL APPROACH AND ORGANIZATIONAL ASPECTS OF
FINANCIAL AND NON-FINANCIAL MANAGEMENT REPORT PREPARING OF
ENTERPRISE

д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту ДВНЗ "Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана"

Проведення даного дослідження зумовлено необхідністю поглибленого вивчення проблем та наукового обґрунтування можливих шляхів розвитку системи фінансової та не фінансової управлінської звітності підприємств, організаційних підходів її практичної реалізації у контексті створення нової концепції управлінського обліку з урахуванням сучасних інформаційних потреб системи управління.

Проведение данного исследования обусловлено необходимостью углубленного изучения проблем и научного обоснования возможных путей развития системы финансовой и нефинансовой управленческой отчетности предприятий, организационных подходов ее практической реализации в контексте создания новой концепции управленческого учета с учетом современных информационных потребностей системы управления.

This research is caused by necessity of deeper understanding of problems and scientific explanation of possible development ways of financial and non-financial management report of enterprises and organizational approaches of its practical realization in a context of new creational concept of management accounts with using modern informational needs of management system.

Ключові слова: управлінський облік, управлінська звітність, концепція, організація, інформаційне забезпечення, інформаційні потреби

Ключевые слова: управленческий учет, управленческая отчетность, концепция, организация, информационное обеспечение, информационные потребности

Keywords: management accounts, management report, concept, organization, informational support, and informational needs

ВСТУП

Жорстка ринкова конкуренція, посилення негативних проявів кризових економічних явищ (у вигляді банкрутств банків, акціонерних товариств, підприємств малого та середнього бізнесу, погіршення інвестиційного клімату, зміна цінової політики та курсів валют, скорочення обсягів виробництва та зниження споживацького попиту на товари і послуги і т.д.), зростання впливу глобалізаційних процесів на економіку держави у цілому та окремих господарюючих суб'єктів, зумовлюють необхідність пришвидшення та підвищення ефективності збирання, накопичення, обробки, систематизації та інтерпретації інформації для потреб управління. Традиційно система фінансового бухгалтерського та управлінського обліку слугують інформаційним забезпеченням прийняття управлінських рішень на будь-якому суб'єкті господарювання.

Питання управлінського обліку та управлінської (внутрішньо-господарської) звітності в останні десятиліття стали предметом дослідження багатьох

вітчизняних науковців, таких як: В.М. Добровський, Л.В. Гнилицька, О.В. Карпенко, Н.Т. Куликова, Т.В. Ларикова, Л.В. Нападовська, А.Х. Позов, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко та інші, а також зарубіжних вчених: Р.А. Алборов, К.Друрі, В.Б. Івашкевич, М.А. Вахрушина, Т.П. Карпова, І.Ю. Мізіковський, В.П. Суйц, О.В. Рибаківа, О.Д. Шеремет та ін. Однак, проведений аналіз теоретичних напрацювань та практичного досвіду підприємств у сфері управлінського обліку і звітності свідчать про наявність низки ще не вирішених питань, які часто спричинені зміною зовнішнього та внутрішнього середовища, у якому здійснюють свою діяльність суб'єкти господарювання та мають адекватно на них реагувати, тим самим підвищуючи ефективність управління на основі якісного інформаційного забезпечення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сучасні економічні реалії та інформаційні запити керівництва підприємств зумовлюють необхідність розробки сучасної концепції управлінського обліку та

внутрішньої фінансової і не фінансової звітності, удосконалення процесу і якості їх організації та застосування на практиці. У ході написання статті використовувались загальнонаукові методи і прийоми (аналіз, синтез, індукція, дедукція та аналогія), системний та міждисциплінарний підходи до вивчення явищ та процесів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ефективність діяльності підприємств, їх фінансова стійкість, формування позитивних тенденцій розвитку завжди визначаються коректністю політики управління, яка соєю чергою може бути реалізована лише за умови забезпечення менеджментом різних рівнів управління належною інформацією для прийняття виважених управлінських рішень. Однак, часто управлінці чітко не усвідомлюють своїх реальних інформаційних потреб або не чітко визначають завдання по формуванню для них тих чи інших даних. Тому, важливим є створення сучасної «культури інформаційних запитів» керівництва суб'єктів господарювання та розробка системного підходу до їх задоволення. Вирішення цього завдання має бути покладено в основу перегляду концепції управлінського обліку і звітності на нинішньому етапі їх розвитку.

Належна «культура інформаційних запитів» полягає у розумінні менеджментом різних рівнів управління того, які види інформації, її обсяги, строки (періодичність) надання, формат та технології обміну нею між структурними підрозділами мають бути забезпечені для вироблення управлінських рішень, що є найбільш сприятливими для ефективної роботи підприємства. Аналіз реальної практики управління і підготовки фінансових звітів доводить, що у більшості випадків основні зусилля обліковців спрямовані на те, щоб задовольнити потреби зовнішніх користувачів (податкові органи, органи статистики та ін.), а внутрішні управлінські фінансові звіти являють собою деталізацію зовнішніх звітів, або не мають системного характеру, надаються з великим запізненням і не становлять цінності для прийняття оперативних управлінських рішень чи взагалі такі звіти відсутні через не усвідомлення керівництвом їх переваг та інформаційних можливостей, у тому числі для виконання контрольних функцій.

В одному з перших визначень поняття управлінського обліку, що було сформульовано в США у 1950 році зазначалось, що «управлінський облік є презентацією бухгалтерської інформації таким чином, щоб сприяти управлінню, включаючи оперативне управління та формування стратегії» [1]. Такий підхід до розуміння управлінського обліку не втратив своєї актуальності, а навпаки – потребує пошуку шляхів удосконалення на основі підсилення інформаційного забезпечення оперативного контролю діяльності суб'єктів господарювання, розробки прогнозів та стратегічного планування. Таким чином, мають бути змінені акценти у призначенні і ролі внутрішньої фінансової звітності: із ретроспективної оцінки діяльності зміститись у площину оперативного контролю та стратегічного управління (на основі ризико-орієнтованого підходу). Крім того,

необхідно відійти від класичного розуміння об'єктів управлінського обліку і звітності, до яких в основному донедавна відносили затрати і доходи підприємства у цілому чи його окремих структурних підрозділів (виокремлених центрів витрат та центрів прибутку у розрізі процесів господарської діяльності), калькулювання собівартості товарів (робіт чи послуг). Перелік таких об'єктів потребує суттєвого розширення у зв'язку із багатогранністю функцій і запитів системи управління. Адже, як слушно відмічає Д. Ю. Рожкова «управлінський облік виступає як симбіоз процесу управління та облікової системи» [2, с. 14].

Розробка нової концепції управлінського обліку повинна бути орієнтована на те, що змін та уточнень потребують такі аспекти: розширення об'єктів управлінського обліку, удосконалення методів отримання та обробки інформації, підвищення (гарантування) її якості та своєчасності; посилення комунікації інформаційних потоків між різними рівнями управління та формалізації даних, надання їм найбільш прийнятної форми подання (у тому числі звітної) зручної для сприйняття та вироблення управлінських рішень, орієнтація на забезпечення інформаційних потреб внутрішнього контролю (у тому числі внутрішнього аудиту).

Окремої уваги заслуговує проблема удосконалення управлінської звітності. Вона має кілька аспектів: а) розвиток теоретичних основ управлінської звітності, формування її концепції, взаємозв'язків з іншими видами звітності та створення для них єдиної інформаційної бази; б) визначення форм і змісту звітів управлінських звітів; в) удосконалення методики, алгоритму і техніки складання; г) уточнення організаційних засад (нормативного регулювання, порядку і строків підготовки, передачі користувачам); д) розробка та запровадження у практику сучасного програмного забезпечення для автоматизації процесу формування управлінської звітності та формалізації її показників.

Реалізація зазначених напрямів удосконалення і розвитку управлінської звітності має здійснюватись із урахуванням того, що як слушно відзначає С.Я. Король «на відміну від бухгалтерського обліку і звітності (який безперервно збирає інформацію про всі об'єкти обліку), у системі управлінського обліку збирається і обробляється тільки та інформація, яка необхідна для складання конкретних форм звітності відповідно до вимог користувачів» [3, с. 329].

В сучасних економічних умовах управлінський облік і його результати у вигляді внутрішньої фінансової звітності (у тому числі і прогнозної) можуть виходити за інформаційні межі окремого суб'єкта господарювання, та охоплювати дані зовнішнього економічного середовища (наприклад, результати маркетингового аналізу, визначення витрат на технологічну та технічну модернізацію відповідно до сучасного рівня їх розвитку, створення сучасних інноваційних продуктів; оцінка впливу зовнішніх бізнес-ризиків та мінімізація їх внутрішніх проявів, оптимізація податкового тиску, вивчення діяльності конкурентів та проведення порівняльного аналізу). А це означає, що мають складатись

внутрішні управлінські фінансові та не фінансові звіти, які будуть містити показники як кількісної, так і вартісної оцінки, а також дані які не можна виміряти чи оцінити (наприклад, інформація про можливе банкрутство клієнта, наміри розірвати угоду, зміна орієнтації попиту споживачів на певні групи товарів, які виробляє чи реалізує підприємство та ін.), але які є вкрай важливими для процесу управління.

Оскільки на управлінський облік і звітність серед інших функцій покладається і функція інтерпретації інформації, то особливого значення набуває питання формування професійного судження бухгалтера, який їх здійснює. Також цей аспект є актуальним, оскільки можуть виникати ситуації запізнілого надходження на підприємство первинних документів по здійснених господарських операціях, які призводять до виникнення витрат (зобов'язань) чи отримання доходів. Для оперативного їх відображення в управлінському обліку можуть бути застосовані планові величини чи експертні оцінки (наприклад, на основі інформації договорів, графіків поставки, прейскурантів цін та ін.), які будуть відкориговані після фактичного надходження первинної документації.

Для організації якісного ведення управлінського обліку і підготовки звітності прискіпливої уваги потребує регламентування складу, змісту та форм внутрішньої управлінської звітності, яким повинні бути притаманні такі характеристики: повнота та оптимальність (здатність забезпечувати можливість ефективного контролю всіх суттєвих аспектів діяльності або окремих операцій), адресність (спрямованість на задоволення інформаційних потреб конкретного керівника чи групи користувачів), стандартизація даних, узгодженість та взаємозв'язок між собою та іншою фінансовою звітністю підприємства, зрозумілість, гнучкість (можливість трансформації відповідно до нових інформаційних потреб менеджменту), економічність (економічна вигода від використання даних управлінських звітів повинна бути більшою від витрат на збір інформації і підготовку звітів). Важливою також є розробка посадових інструкцій виконавців та постійний моніторинг їх дотримання.

В умовах комп'ютеризації підготовки внутрішньої управлінської звітності важливо забезпечити можливість максимальної деталізації даних управлінського обліку та її групування, систематизації та узагальнення до потрібного рівня, який відповідає управлінській ієрархії менеджменту. Актуальне широке застосування аналітичного інструментарію для оцінки показників управлінських звітів, а також розробка (удосконалення) відповідного спеціалізованого програмного забезпечення для спрощення та автоматизації процесу здійснення відповідних аналітичних розрахунків і процедур.

Назріла необхідність інституціалізації управлінського обліку на державному рівні (створення відповідного уповноваженого органу регулювання, розробка стандартів, запровадження управлінського обліку і звітності в різних сферах економічної діяльності, а не тільки переважно у виробничій сфері), врахування галузевих

особливостей і розробка сучасних галузевих стандартів (інструкцій) та методичних рекомендацій з організації управлінського обліку та внутрішньої фінансової звітності, оскільки самостійно підприємства не завжди здатні створити власне якісне нормативне забезпечення управлінського обліку, або часто працюють без юридичного унормування цього процесу.

Розвиток управлінського обліку і звітності нерозривно пов'язаний із функціонуванням внутрішнього аудиту, тому вони мають гармонійно доповнювати один другого. Важливість і перспективність такого взаємозв'язку підтверджується думкою І.Ю. Мізіковського: «...для вирішення сучасних економічних завдань, що постають практично перед будь-якою організацією, вимагається перманентне нарощування інструментальної бази та контрольної функції управлінського обліку, гнучка інтеграція її виконання в процеси, що генеруються системою внутрішнього аудиту» [4, с. 16]. Необхідно забезпечити організацію координації дій внутрішніх аудиторів та виконавців управлінського обліку з метою налагодження обміну інформацією, уникнення дублювання роботи та посилення функцій внутрішнього контролю.

ВИСНОВКИ

В основу перегляду концепції управлінського обліку та удосконалення підготовки фінансових та не фінансових управлінських звітів на сучасному етапі їх розвитку має бути покладено необхідність вирішення таких питань: створення сучасної «культури інформаційних запитів» керівництва суб'єктів господарювання; підсилення інформаційного забезпечення управлінськими звітами оперативного контролю діяльності суб'єктів господарювання, розробки прогнозів та стратегічного планування; розширення переліку об'єктів управлінського обліку; удосконалення системи управлінських фінансових та не фінансових звітів і механізмів їх використання різними службами суб'єкта господарювання, у тому числі і внутрішніми аудиторами; розробки сучасного програмного забезпечення для комп'ютеризації процедур ведення управлінського обліку і підготовки управлінських звітів; активізація процесів інституціалізації управлінського обліку.

Список використаних джерел

1. Thukaram M.E. Cost and Management Accounting. – New Age International (P) Ltd, 2004. – 563 p.
2. Рожкова Д.Ю. Особенности управленческого учета предпринимательской активности // «Вестник профессиональных бухгалтеров». – 2015. – № 6. – С. 11-16.
3. Король С.Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування // Бізнес-інформ. – 2014. – №7. – С. 325-331.
4. Мизиковский И.С. Концепция управленческого учета: задачи развития // «Вестник профессиональных бухгалтеров». – 2015. – № 2. – С. 12-17.

ТИТОВА

Євгенія Олегівна

УДК 336.713 (477)

ШВЕЦЬ

Юлія Олександрівна

ДОХОДИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА
ДЖЕРЕЛА ЇХ ФОРМУВАННЯ ЗА УМОВ
ВПЛИВУ ФАКТОРІВ РИНКОВОГО
СЕРЕДОВИЩА

PROFITS OF COMMERCIAL BANK AND
SOURCES OF THEIR FORMING WITH THE
TERMS OF INFLUENCE OF FACTORS OF
MARKET ENVIRONMENT

студентка магістратури,
спеціальність "Фінанси і
кредит", Державний вищий
навчальний заклад "Запо-
різький національний універ-
ситет", м. Запоріжжя

к.е.н., викладач кафедри
фінансів та кредиту,
Державний вищий нав-
чальний заклад "Запорізький
національний університет",
м. Запоріжжя

Сучасний стан комерційних банків України та проблеми, які постали перед ними, зумовлюють негативний вплив на діяльність банківської системи. З метою покращення функціонування комерційних банків, необхідно систематично проводити аналіз стану дохідності, як центральних офісів так і їх підрозділів, адже саме доходи банку виступають основною складовою оцінки фінансового стану банків. В статті проаналізовано сучасний стан дохідності банків та зміни, які відбулися за останні два роки.

Современное состояние коммерческих банков Украины и проблемы, которые появились перед ними, предопределяют негативное влияние на деятельность банковской системы. С целью улучшения функционирования коммерческих банков, необходимо систематически проводить анализ состояния доходности, как центральных офисов, так и их подразделений, ведь именно доходы банка выступают в качестве основной составляющей оценки финансового состояния банков. В статье проанализировано современное состояние доходности банков и изменения, которые состоялись за последние два года.

Modern state of commercial banks of Ukraine and problems, that appeared before them, predetermine negative influence on activity of the banking system. With the aim of improvement of functioning of commercial banks, it is necessary systematic to conduct the analysis of the state of profitability, as central offices so their subdivisions, in fact exactly the profits of bank come forward as a basic constituent of estimation of the financial state of banks. The modern state of profitability of banks and changes that took place for the last two years are analysed in the article.

Ключові слова: банківська система, комерційні банки, дохідність, прибуток, дивіденди, ресурси

Ключевые слова: банковская система, коммерческие банки, прибыльность, прибыль, дивиденды, ресурсы

Keywords: banking system, commercial banks, profitability, income, dividends, resources

ВСТУП

За складних умов розвитку, що склалися в Україні, а саме військових дій та анексії Криму, країна переживає сукупність банківської, фінансово – економічної та політичних криз, які, в свою чергу, негативно впливають на діяльність комерційних банків загалом. Однією з головних цілей кожного банку є одержання прибутку, що являється основним джерелом виплати дивідендів акціонерам, створенням фондів банку, базою для підвищення рівня праці робітникам банку, зниження витрат та підвищення конкурентоспроможності. Прибуток банку представляє собою різницю між його валовим доходом і витратами. Варто відзначити, що прибутковість та надійність являються основними факторами, які впливають на рішення клієнта при виборі банку.

Вагомий внесок у розробку питань стосовно доходів банку висвітлена у працях вітчизняних науковців, а саме: К.Базадзе [2], О.В. Васюренка, О.М. Владимир [4-6], А.П. Вожжакова, О.В. Дзюблю-

ка, О.А. Кириченко, Л.М. Кіндрацька [7], В.В. Корнеева, Д. Кретов [8], М.Л. Лапішко, О.С. Любуна, І. Мовчан, А.М. Мороза, А.Г. Писарева, А.М. Подерьогіна, Л.О. Примостки, М.І. Савлука, Б.У. Сюркала, І. Твердохліб [9], С. Ткаленко, Е.Б. Ширінської та ін.

МЕТА СТАТТІ

Полягає у проведенні аналізу дохідності комерційних банків України, здійсненні порівняння отриманих даних з попередніми роками, дослідженні та виявленні проблем, які впливають на їх дохідність, знаходженні шляхів вирішення існуючих проблем з метою поліпшення діяльності банків.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою виступають наукові праці у сфері управління банком та в сфері фінансового менеджменту, навчальні посібники, періодичні видання та електронні ресурси

пов'язані з формуванням ресурсів банку та спеціальні банківські документи стосовно даної теми.

При проведенні дослідження використано методи аналізу, статистично-аналітичний, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Комерційні банки є універсальними підрозділами, які здійснюють професійне управління грошовими ресурсами, виконують різні специфічні функції відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність». Основними завданнями комерційного банку є отримання прибутку та задоволення потреб своїх клієнтів.

Дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу банку [12].

Згідно ЗУ «Про банки і банківську діяльність» комерційні банки є юридичними особами, які діють на підставі ліцензії з виключним правом надавати банківські послуги, відомості про діяльність яких внесені до Державного реєстру банків.

З метою підвищення фінансової стійкості банку важливе значення має зростання його доходів, а як наслідок – і прибутковості банку, що є одним із основних джерел поповнення власного капіталу банку [3, с. 368].

Доходи банку є загальною сумою грошових коштів, що надходять до банку в результаті здійснення активних операцій та надання інших банківських послуг.

Доходи банку – це збільшення економічної вигоди за сукупністю господарських операцій, крім операцій з реалізації додаткової кількості акцій банку, які ведуть до: збільшення суми активів банківської установи без відповідного збільшення суми її зобов'язань; зменшення суми зобов'язань банківської установи без відповідного зменшення суми її активів [11, с. 127].

Важливими умовами забезпечення дохідності банку є оптимізація структури доходів і витрат, виявлення тенденцій у дохідності кредитних операцій, планування оптимальної дохідної маржі для прогнозування орієнтованого рівня процентів за активними і пасивними операціями. Дохідність банківської діяльності залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком і його мінімізації.

Слід відзначити, що доходи банку складаються з: відсотків за надані кредити; відсотків, сплачених банками – кореспондентами; плати за розрахункове та касове обслуговування клієнтів; позитивної курсової різниці від операцій в іноземній валюті; доходів від операцій з цінними паперами; доходів від факторингових, лізингових, трастових операцій, інформаційних, консультаційних послуг; відшкодування клієнтами поштових, телеграфних

витрат; доходів від участі в діяльності інших організацій та ін. [10].

Ми вважаємо, що доходи банку мають бути достатніми не тільки для покриття операційних витрат, а й для нарощення власного капіталу та виплати доходу акціонерам, що в кінцевому підсумку підвищує авторитет банку та поліпшує його конкурентну позицію на ринку. Чим більшою є частка доходів, отриманих на регулярній основі, в загальному обсязі доходів, тим вища якість банківських доходів.

Доходи банку можна поділити на банківські (операційні), небанківські та непередбачені:

1. Операційні доходи – надходження, отримані банком у результаті здійснення операцій чи надання послуг своїм клієнтам. Вони складаються з процентних (отримані проценти) та непроцентних доходів від торговельних операцій на валютному ринку та ринку цінних паперів, дивідендів, доходів від фінансового лізингу тощо.

2. Небанківськими доходами вважаються ті, що не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення. До них можна віднести надходження від продажу основних засобів, небанківських послуг (консультації, програмне забезпечення).

3. Непередбаченими доходами банків є надходження внаслідок незапланованих і надзвичайних подій та до них можна віднести відшкодування збитків державою, страховими компаніями.

Крім того, банківські доходи поділяються на:

1. Процентні доходи включають доходи за кредитами чи депозитами, за цінними паперами на продаж і за борговими цінними паперами та іншими процентними фінансовими інструментами або витрати, пов'язані з ними.

2. Комісійні доходи включають доходи від операцій, пов'язаних із веденням рахунків та касовим обслуговуванням, з іноземною валютою та банківськими металами, від інших наданих або отриманих послуг, або витрати, що стосуються зазначених операцій [1, с. 350].

3. Дохід від торговельних операцій є результатом торгівлі цінними паперами, іноземною валютою, іншими фінансовими інструментами, що здійснюється з ініціативи банку, а не доручень клієнтів.

4. Небанківськими операційними доходами вважаються доходи, що не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення (доходи від продажу основних засобів, від орендних операцій), доходи від продажу окремих небанківських послуг (аудиторські послуги, програмне забезпечення, консультації нефінансового характеру тощо) та інших операцій.

Перейдемо до розгляду дохідності комерційних банків України та проведемо аналіз стану процентних, комісійних та інших операційних надходжень на підставі даних зі статистичних джерел (табл. 1 – 2).

Таблиця 1

Аналіз дохідності комерційних банків за 2013 – 2014 рр., тис. грн.

[розроблено автором на основі [10]]

Показники		ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	ПАТ "УКРССІББАНК"	ПАТ "УКРСОЦБАНК"	ПАТ "ОЩАДБАНК"	ПАТ "ПІВДЕННИЙ"
Процентні доходи	2013р.	1570032,00	2328909,00	4114105,00	11218239,00	1068691,00
	2014р.	2165485,00	2427190,00	3575728,00	13697251,00	1363111,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр.	595453,00	98281,00	-538377,00	2479012,00	294420,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр., %	37,93	4,22	-13,09	22,10	27,55
Комісійні доходи	2013р.	376850,00	761819,00	914935,00	1501518,00	250509,00
	2014р.	455073,00	910969,00	879178,00	1589980,00	296314,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр.	78223,00	149150,00	-35757,00	88462,00	45805,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр., %	20,76	19,58	-3,91	5,89	18,28
Інший операційний дохід	2013р.	7027,00	100665,00	168920,00	74612,00	10719,00
	2014р.	7730,00	99708,00	300363,00	221303,00	14076,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр.	703,00	-957,00	131443,00	146691,00	3357,00
	Відхил. 2013 - 2014 рр., %	10,00	-0,95	77,81	196,61	31,32

Відповідно до даних табл. 1 можна стверджувати, що за 2013 – 2014 рр. дохідність приведених банків має тенденцію до зростання. Доходи ПАТ «Креді Агріколь Банк» за всіма показниками зростають, процентні доходи зросли на 37,93 %, комісійні доходи на 20,76 %, інші операційні доходи на 10,00 %. Процентні доходи ПАТ «Укрсіббанк» зросли на 4,22 %, комісійні доходи зросли на 19,58 %, інші операційні доходи знизилась на 0,95. Процентні доходи ПАТ «Укрсоцбанк» знизилась на 13,09 %, комісійні доходи знизилась на 3,91 %, інші операційні доходи зросли на 77,81 %. Доходи ПАТ «Ощадбанк» за всіма показниками зростають,

процентні доходи зросли на 22,10 %, комісійні доходи на 5,89 %, інші операційні доходи на 196,61 %. Доходи ПАТ «Південний» також зростають, процентні доходи зросли на 27,55 %, комісійні доходи на 18,28 %, інші операційні доходи на 31,32 %.

Відповідно до отриманих даних можна відзначити, що спостерігається підвищення дохідності банків у 2014 р., що є позитивним та говорить про тенденцію покращення стану банківської сфери (табл. 1, рис. 1).

Далі розглянемо динаміку дохідності комерційних банків за 1 півріччя 2015 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз дохідності комерційних банків за 1 півріччя 2015 р., тис. грн.

[розроблено автором на основі [10]]

№	Найменування	Процентні доходи	Комісійні доходи	Інший операційний дохід
1	ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	780605	137456	1421
2	ПАТ "УКРССІББАНК"	1018431	310619	75389
3	ПАТ "УКРСОЦБАНК"	799802	240057	101504
4	ПАТ "ОЩАДБАНК"	4861208	485670	21777
5	ПАТ "ПІВДЕННИЙ"	432274	102811	44108

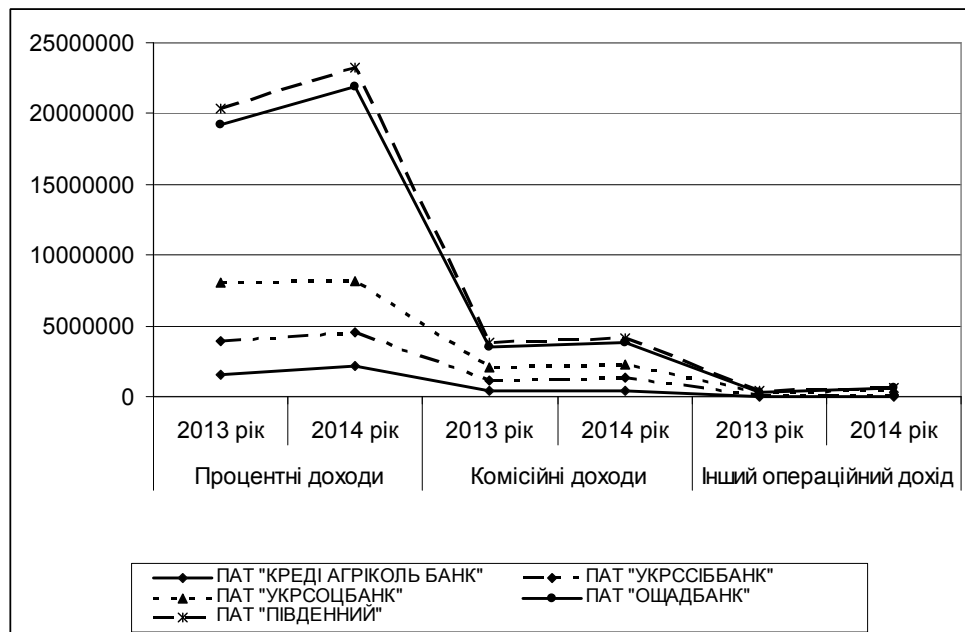

Рис. 1 Дохідність комерційних банків за 2013 – 2014 рр.

З даних табл. 2 видно, що за 1 півріччя 2015 р. банки отримали прибутки за всіма видами надходжень, що є позитивним і говорить про їх затребуваність на ринку банківських послуг.

ВИСНОВКИ

Відзначимо, що сучасний стан діяльності комерційних банків є несприятливим для досягнення позитивних результатів. Насамперед дана обставина пов'язана з економічною та політичною ситуацією, що склалася в країні.

Фінансова нестабільність країни, в першу чергу, впливає на діяльність банківської системи, що знижує привабливість клієнтів щодо співпраці з банками.

Зокрема дохідність комерційного банку є сумарним позитивним результатом його господарсько-фінансової та комерційної діяльності. За рахунок доходів банку покриваються всі його операційні витрати, формується прибуток, обсяг якого визначає рівень дивідендів, зростання капіталу, розвиток активних та пасивних операцій.

Крім того, дохідність комерційного банку відображає якість виконання своїх зобов'язань та привабливість клієнтів. Саме тому доходи відіграють важливу роль у процесі діяльності банків, адже від їх рівня залежить можливість покриття збитків, виплати дивідендів, авторитет та конкурентне місце на ринку.

Розглядаючи дохідність банків за 2013 р. спостерігається тенденція до зниження майже в усіх банках країни, що, насамперед, пов'язане з девальвацією гривні, значними коливаннями курсів валют та втратою довіри населення щодо банківської системи. Проте починаючи з 2014 р. дані показники починають зростати, що є позитивним та говорить про покращення стану банків на ринку послуг.

Отже, на нашу думку, для покращення стану комерційних банків України та підвищення їх

конкурентноспроможності у період кризи необхідно вживати заходів на загальнодержавному рівні щодо виходу з кризового стану та враховувати як макроекономічні, так і мікроекономічні чинники, вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Ми вважаємо, що необхідне оновлення процесу регулювання банківської діяльності шляхом державного контролю за банками, використання досвіду розвинених держав щодо вирішення проблемних питань, що склалися в Україні, залучення інвестиційної підтримки, прийняття ефективних управлінських рішень з боку керівництва, розробки заходів щодо поліпшення результатів діяльності та усунення існуючих загроз.

Список використаних джерел

1. Аналіз банківської діяльності: підруч. / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2004. – 599 с.
2. Базадзе К. Методологічні засади та практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності банків (на прикладі банків у Харківському регіоні) [Електронний ресурс] / К. Базадзе // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 44–53. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13bkmuhr.pdf>
3. Банківські операції: підруч. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2000. – 384 с.
4. Владимир О.М. Необхідність та шляхи реорганізаційних перетворень у банківській системі України за умов інтернаціоналізації банківського бізнесу [Електронний ресурс] / О.М. Владимир // Галицький економічний вісник. – Тернопіль: ТНТУ, 2014. – Т. 44. – № 1. – С. 115–124. – Режим доступу до журн.: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/5166>.

5. Владимир О. М. Можливості зміцнення позицій вітчизняних банків на валютному ринку України [Електронний ресурс] / О. Владимир, В. Паляниця // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 87-98. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13vomvru.pdf>.

6. Владимир О.М. Роль банківських установ у фінансуванні інноваційного розвитку економіки України [Електронний ресурс] / О. Владимир // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 2 (9). – С. 34–43. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13vomreu.pdf>.

7. Кіндрацька Л.М. Облік у банках: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л.М. Кіндрацька, Ю.К. Семеніченко, М.Ю. Тюхляєва – К.: КНЕУ, 2006. – 404 с.

8. Кретов Д. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Д. Кретов // Соціально-

економічні проблеми і держава. – 2015. – Вип. 2 (13). – С. 201-209. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15kdydvu.pdf>.

9. Твердохліб І. Ключові індикатори розвитку банківської системи України [Електронний ресурс] / І. Твердохліб, П. Приймак // Галицький економічний вісник. – 2012. – №3(36). – С. 94-101. – Режим доступу до журн.: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/2175>.

10. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

11. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / І.М. Парасій-Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.

12. Постанова «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України», від 18.06.2003 № 255, чинний, поточна редакція. – Редакція від 02.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>.

АМУРОВА

Олена Віталіївна
amurova_elena@mail.ruСтудентка інституту
бізнесу економіки та
інформаційних технологій
ОНПУ

УДК 657

**ВИТРАТИ НА ОРЕНДУ СКЛАДСЬКИХ
ПРИМІЩЕНЬ ТОРГІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА
ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ****COSTS RENT STORAGE ENTERPRISES:
ACCOUNTING, ANALYSIS AND WAYS TO
REDUCE**

ВАРЧУК

Оксана Анатоліївна
Oksvarchuk@mail.ruстарший викладач кафедри
обліку, аналізу і аудиту,
ОНПУ

У статті проведено аналіз динаміки витрат торговельного підприємства на оренду складських приміщень (на прикладі ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI») та визначені шляхи їх зменшення. Розглянуті схеми реалізації товарів транзитом.

В статье проведен анализ динамики затрат торгового предприятия на аренду складских помещений (на примере ООО «АГРОПАРТНЕР-XXI») и определены пути их уменьшения. Рассмотрены схемы реализации товаров транзитом.

The article analyzes the dynamics of the cost of commercial enterprise to rent storage space (for example, Ltd. "AGROPARTNER-XXI") and the ways to reduce them. The schemes of implementation of transit of goods.

Ключові слова: торговельне підприємство, облік, аналіз, оренда, витрати, зменшення, динаміка, розрахунки

Ключевые слова: торговое предприятие, учет, анализ, аренда, расходы, уменьшение, динамика, расчеты

Keywords: trading company, accounting, analysis, lease, costs reduction, dynamics, calculations

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економіки України кількість торговельних підприємств постійно зростає, що зумовлює необхідність впровадження в їх діяльність більш ефективних форм реалізації товарів, пошук шляхів зменшення витрат для забезпечення конкурентоспроможності своїх товарів.

Дослідженню питань обліку, аналізу та шляхів зменшення витрат торговельних підприємств, присвячені праці багатьох вітчизняних вчених-економістів, а саме: Апопій В.В., Атамас П.Й., Біловодська О.А., Буряк І.О., Бутинець Ф.Ф., Войчак А.В., Голошубова Н.О., Зверєва О.В., Марцин В.С., Мішук І.П., Ребицький В.М., Свідерський Є.І., Федосенко С.Г., Войчак А.В., Голошубова Н.О., Ребицький В.М. та інші, але й досі ці питання потребують уваги.

МЕТА РОБОТИ полягає у проведенні аналізу динаміки витрат торговельного підприємства на оренду складських та визначені шляхів їх зменшення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативні та законодавчі акти щодо обліку та аналізу витрат торговельних підприємств, фінансова звітність та облікові регістри торговельного підприємства. При проведенні дослідження використано методи статистичного аналізу, узагальнення, групування та порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Витрати є дуже важливим показником в діяльності торговельних підприємств бо є основою формування ціни товару та впливають на визначення фінансового результату його діяльності.

Значну питому вагу в структурі витрат торговельних підприємств займають витрати, пов'язані з орендою складських приміщень.

Наприклад, ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» має торговельне підприємство основними видами його діяльності є:

- оптова торгівля хімічними продуктами;
- закупівля, зберігання і реалізація агрохімікатів, мінеральних добрив, хімічних, бактеріальних засобів захисту рослин, тварин, риби, хімічних продуктів та інших непродовольчих товарів
- виробництво, закупівля, ремонт, відновлення, реалізація та сервісне обслуговування сільсько-господарської техніки;

Для зберігання товарів ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» орендує два складських приміщення загальною площею 400 м², договір оренди укладається на 6 місяців.

Перше складське приміщення, площею 200 м², призначене для зберігання агрохімікатів, мінеральних добрив, хімічних, бактеріальних засобів захисту рослин, хімічних продуктів та інших непродовольчих товарів. На цьому складі необхідні особливі умови зберігання товарів: підтримка потрібної температури

та вологості повітря, потужна вентиляційна система, спеціальні цистерни для зберігання. Друге складське приміщення, площею 200 м², призначене для зберігання машин та устаткування для сільського господарства. Зберігання цих товарів не потребує особливих умов зберігання.

Динаміка вартості оренди складських приміщень на «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» за 2012-2014 рр. представлена на рис. 1.

Як бачимо, з рис. 1, витрати на оренду складських приміщень значно збільшуються у 2014 році. У 2012 та 2014 роках витрати на оренду складського приміщення № 1 на 24 тис. грн. більше складського приміщення № 2.

Аналіз динаміки витрат на оренду складських приміщень здійснюється за допомогою статистичних показників [1, 2].

Аналіз динаміки витрат на оренду складських приміщень ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» представлено в табл. 1.

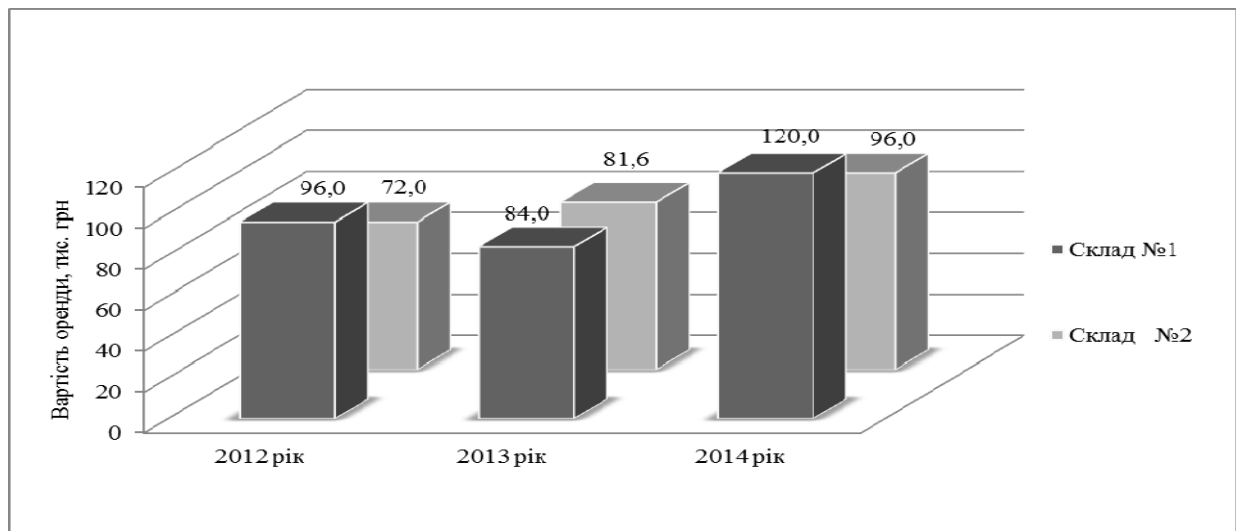

Рисунок 1. Динаміка вартості оренди складських приміщень ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» за 2012-2014 рр.

Таблиця 1

Аналіз динаміки витрат на оренду складських приміщень ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» за 2012-2014 рр.

Номер складу	Витрати на оренду, тис. грн.			Абсолютні прирости (зниження), тис. грн.			Темп роста, %		
	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2013р./2012р.	2014р./2013р.	2014р./2012р.	2013р./2012р.	2014р./2013р.	2014р./2012р.
Склад № 1	96,0	84,0	120,0	-12,0	36,0	24,0	87,5	142,9	125,0
Склад № 2	72,0	81,6	96,0	9,6	14,4	24,0	113,3	117,6	133,3
Всього	168,0	165,6	216,0	-2,4	50,4	48,0	98,6	130,4	128,6

Отже, з табл. 1 видно, що загальні витрати ТОВ «АГРОПАРТНЕР-ХХІ» на оренду складських приміщень у 2014 р. в порівнянні з 2012 р. збільшились на 28,6% (48,0 тис. грн.). Витрати на оренду складського приміщення № 1 збільшились: в 2014 році порівняно з 2012 роком на 25% (24,0 тис.

грн.), порівняно з 2013 роком на 42,9% (36,0 тис. грн.). Витрати на оренду складського приміщення № 2 на протязі 2012-2014 рр. мають чітку тенденцію до зростання. Так, в 2014 році порівняно з 2012 роком вони збільшились на 33,3% (24,0 тис. грн.), порівняно з 2013 роком на 17,6% (14,4 тис. грн.). Також можна

визначити, що найбільша частка витрат на оренду приходить на складське приміщення № 1, яке призначене для зберігання товарів з особливими умовами зберігання: 2012 р. – 58%, 2013 р. – 51%, 2014 р. – 56%.

З метою зменшення витрат на оренду складських приміщень ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» пропонується впровадження транзитної форми реалізації для товарів, які потребують особливих умов зберігання, це дозволить зменшити витрати на оренду складського приміщення №1.

ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» пропонується на вибір дві форми реалізації товарів, а саме:

- реалізація товарів транзитом з участю у розрахунках;
- реалізація товарів транзитом без участі у розрахунках.

Розглянемо реалізацію товарів транзитом з участю у розрахунках на прикладі ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» (рис. 2).

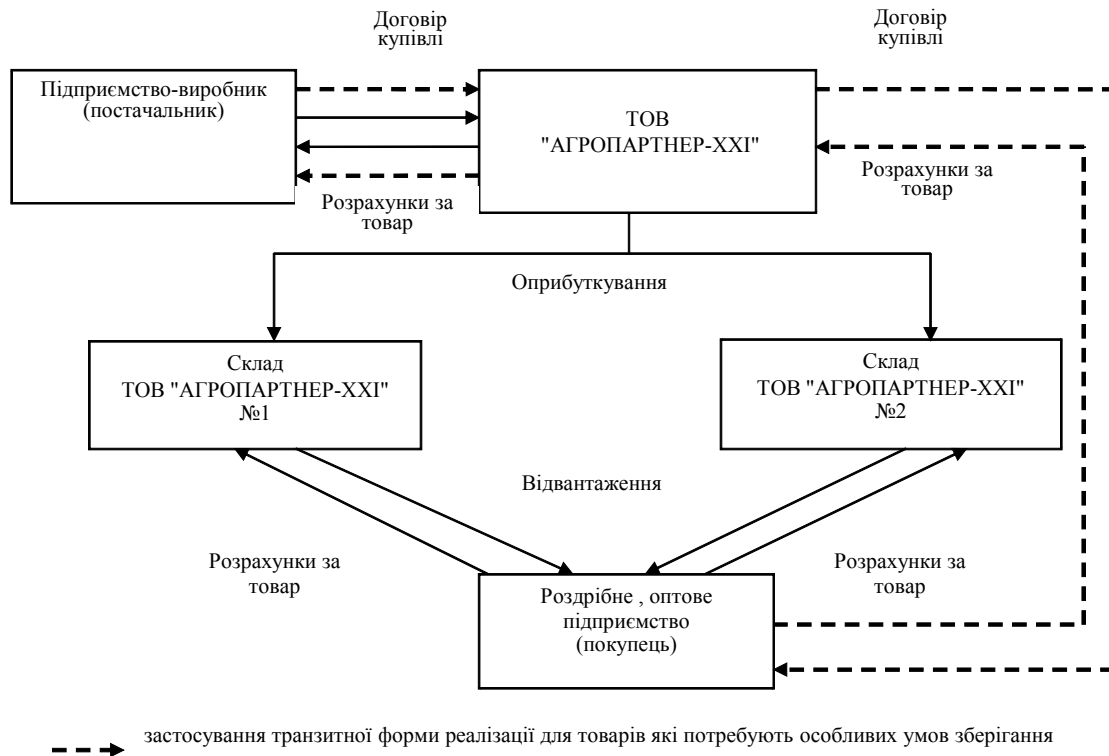

Рисунок 2. Схема реалізації товарів транзитом з участю у розрахунках (на прикладі ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI») [3, 4, 6]

При таких транзитних операціях торгове підприємство виконує, по суті, посередницькі функції: товар на оптовий склад не поступає, а відбувається лише рух документів. При цьому оптова база одержує платежі від покупця і розраховується з постачальником [6].

Разом з тим, оптове підприємство укладає з постачальником договір купівлі-продажу, в якому обмовляються умови поставки товарів, визначається момент переходу права власності на товар [6].

Для відображення в бухгалтерському обліку товару, якого немає в наявності, до синтетичного рахунку 28 «Товари» рекомендовано відкрити субрахунок «Товари в дорозі» [6]. Таким чином, при такій формі реалізації товарів одночасно з оприбуткуванням товарів буде відображено їх відвантаження [5].

Реалізація товарів транзитом без участі у розрахунках на прикладі ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» представлена на рис. 3.

Таким чином, торгове підприємство виконує, посередницькі функції: товар на оптовий склад не поступає, а відбувається лише рух документів (договорів). Оптова база не одержує платежі за товар, а покупець безпосередньо розраховується з постачальником (виробником) сам [6].

При реалізації товарів транзитом без участі у розрахунках ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» лише отримує винагороду за організацію товарообміну від покупця та постачальника (або від одної сторони за змовою) [6].

Отже, впровадження транзитної форми реалізації товарів дозволить ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI» зменшити витрати пов'язані з орендою складських приміщень, а також скоротити час руху товарів та знизити обсяг транспортних витрат.

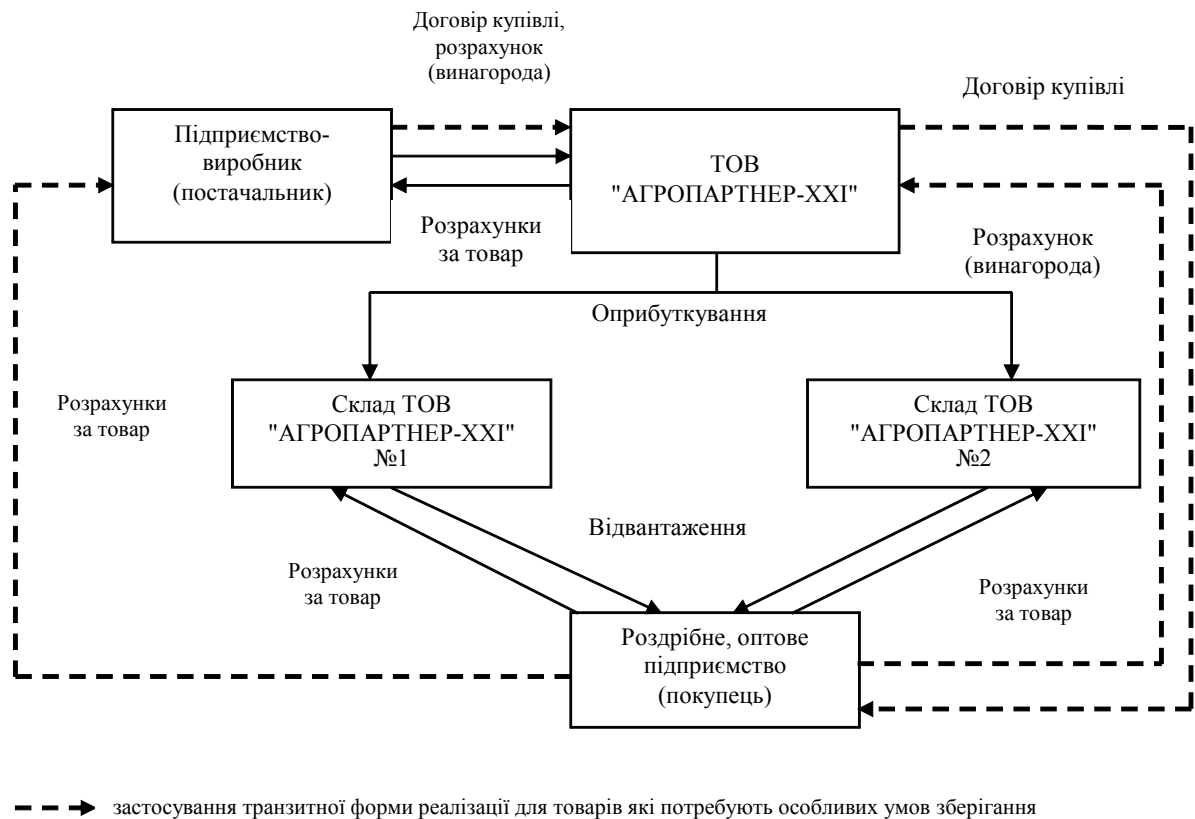

Рисунок 3. Схема реалізації товарів транзитом з участю у розрахунках (на прикладі ТОВ «АГРОПАРТНЕР-XXI») [3, 4, 6]

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведені дослідження дозволяють визначити, що, шляхами зменшення витрат торговельних підприємств є використання сучасних форм реалізації товарів, наприклад, транзитної (з участю та без участі у розрахунках). Впровадження транзитної форми реалізації товарів, в свою чергу, дозволяють зменшити витрати на оренду складських приміщень, знизити транспортні витрати.

Для цілей подальшого дослідження слід більш детально вивчити та проаналізувати інші витрати торговельних підприємств та визначити шляхи їх зменшення.

Список використаних джерел

1. Просянюк Н.А. Статистика: от теории к практике: учебно-практическое пособие / Н.А. Просянюк, О.А. Варчук // – Харьков, Бурун Книга, 2008. – 128 с.
2. Волошук Л.А. Статистика: теория и практика. Учебно-методическое пособие для самостоятельного

изучения дисциплины / Л.А. Волошук / – Одесса: “ВМВ”, 2007. – 128 с.

3. Амурова О.В. Транзитна форма реалізації товарів: особливості та бухгалтерський облік / Амурова О.В., Варчук О.А. / Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 2 (18). – С. 67-71. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/files/archive/2015/n2.html>.

4. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 233 с. ISBN 966-574-636-7.

5. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст] : навч. посіб. / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с. ISBN 978-611-01-0044-1.

6. Конспект лекцій з дисципліни “Бухгалтерський облік у сферах економічної діяльності” для підготовки бакалаврів за напрямом 6.030509 “Облік і аудит”/ Укладач : В.В.Кірсанова - Одеса: ОНПУ, 2012. – с. 78.

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

УДК 332.146.2:[65.012.122:338.43]

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу Міжнародний технологічний університет "Миколаївська політехніка"

ОСОБЛИВІСТЬ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО АПАРАТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДСИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

FEATURE ECONOMETRIC SOFTWARE MONITORING DEVICE IN THE CONTROL SYSTEM OF THE REGIONAL STRUCTURE AND TERRITORIAL ORGANIZATION OF THE AGRO-FOOD SECTOR

У статті обґрунтовано, уніфікація і стандартизація методів обробки інформаційних даних та окремих алгоритмів виступає однією із особливостей економетричного апарату забезпечення підсистеми моніторингу в системі стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації агропродовольчої сфери.

В статье обосновано, унификация и стандартизация методов обработки информации и отдельных алгоритмов выступает одной из особенностей эконометрического аппарата обеспечения мониторинга в системе стратегического регулирования региональной структуры и территориальной организации агропродовольственной сферы.

In the article justified, harmonization and standardization of information processing methods and algorithms of individual acts of one of the features of the apparatus of econometric software monitoring system of strategic control of the regional structure and territorial organization of the agri-food sector.

Ключові слова: агропродовольча сфера, економетричний апарат, забезпечення, моніторинг, особливість, підсистема, регіональна структура, система стратегічного регулювання, територіальна організація

Ключевые слова: агропродовольственная сфера, мониторинг, обеспечение, особенность, подсистема, региональная структура, система регулирования, территориальная организация, эконометрический аппарат

Keywords: agro-food sector, monitoring, security, feature, regional structure, control system, territorial organization, econometric apparatus

ВСТУП

Економетричний апарат забезпечення як комплекс мовних і програмних засобів накладає суттєві обмеження на підсистему економічного моніторингу та багато в чому визначає ефективність її функціонування. Загальне економетричне забезпечення функціонально розвинутих систем стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації суб'єктів агропродовольчої сфери, яке пов'язане з використанням конкретної машини електронної цифрової, не зазнає якихось змін у процесі формування та впровадження підсистеми економічного моніторингу територіально-виробничих систем. Спеціальне ж економетричне забезпечення функціонально розвинутих систем стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації суб'єктів агропродовольчої сфери виступає проблемно-орієнтованим та спрямоване на реалізацію основних функцій регулювання. Отже, спеціальне економетричне забезпечення функціонально розвинутих систем стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації суб'єктів агропродовольчої сфери має

включати в себе комплекс таких мовних та програмних засобів, сукупність яких забезпечувала б найбільш економічно ефективну реалізацію алгоритмів вирішення завдань, ін. Це означає, що при створенні спеціального економетричного апарату забезпечення підсистеми економічного моніторингу за кожним завданням моніторингу, насамперед, необхідно знати перелік реалізованих її алгоритмів, основні характеристики цих алгоритмів, раціональні області їх використання, чутливість алгоритмів до повноти і точності початкових даних; мати в своєму розпорядженні набір досить простих методів розрахунку параметрів окремих алгоритмів. Процес алгоритмічного опису інформації та процедур її обробки – один із найбільш важливих і трудомістких етапів при підготовці до вирішення завдань економічного моніторингу на машинах електронних цифрових. При цьому досить часто для вирішення однієї і тієї ж обліково-економічної та аналітичної задачі доводиться складати декілька різних алгоритмів з тією метою, щоб вибрати алгоритм, який був би більш раціональним як з точки зору машинної електронної цифрової обробки інформації, так і з

точки зору програмування. Практика регіональних структур та територіальних організацій суб'єктів агропродовольчої сфери країни, проведені теоретичні дослідження наукових праць [1-10] і інших, показують, навіть незначні зміни в алгоритмічній структурі підсистеми моніторингу вимагають певних витрат на доопрацювання її програмного комплексу, тому повинна забезпечуватися можливість створення гнучкого економетричного апарату забезпечення, що дозволяє розробляти, корегувати та експлуатувати програми завдань підсистеми економічного моніторингу територіально-виробничих систем і ін.

МЕТА РОБОТИ полягає в обґрунтуванні, однією із особливостей економетричного апарату забезпечення моніторингу територіально-виробничих систем виступає уніфікація і стандартизація методів обробки інформації і окремих алгоритмів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою даної статті виступає діалектичний метод і основні положення теорії функції моніторингу, системи регулювання. У процесі дослідження використовувалися такі методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних методик моніторингу, системи регулювання); *економіко-статистичний*, *розрахунково-конструктивний*, *порівняльний* (при діагностиці стану функції моніторингу територіально-виробничих систем); *групування* (з метою характеристики в моніторингу керуючих алгоритмів), ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ефективний економетричний апарат забезпечення підсистеми економічного моніторингу може бути створений тільки інтегровано на базі існуючих методик функції економічного моніторингу, економетричних методів моніторингу, моделювання, способів отримання, обробки і виведення інформаційних даних, мов програмування, стандартного економетричного апарату забезпечення відповідних обчислювальних засобів та інше. Як показує наявна практика, спеціальне економетричне забезпечення підсистеми економічного моніторингу внаслідок великої кількості вирішуваних завдань досить складне і громіздке. Це визначається тим, що воно повинно бути достатньо повним, щоб охоплювати всі ділянки обробки інформаційних даних, а також передбачати можливість локальної роботи окремих програм та їх різного поєднання в процесі досягнення поставлених цілей та інше.

Вся сукупність алгоритмів завдань економічного моніторингу, розглянута у взаємозв'язку з потоками циркулюючої інформації і яка задовольнить завданням цілям функціонування, являє собою алгоритмічний комплекс підсистеми економічного моніторингу. Для підсистеми економічного моніторингу характерна наявність не однієї, а, як правило, декількох кінцевих цілей, тому економетричний апарат забезпечення підсистеми регулювання, перш за все, повинен задовольняти вимогам обраної стратегії їх досягнення. У цьому зв'язку всі алгоритми

підсистеми, а всередині її окремі блоки обліково-економічних та аналітичних завдань, об'єднуються керуючим алгоритмом в єдиний комплекс, який визначає послідовність реалізації алгоритмів окремих завдань в залежності від ситуації, що складається в регулюванні при створенні і функціонуванні територіально-виробничих систем. Зокрема, в підсистемі моніторингу повинні бути передбачені керуючі алгоритми наступних визначальних рівнів: 1) керуючий алгоритм, організуючий роботу підсистеми регулювання в цілому; 2) керуючі алгоритми, що організують роботу окремих обліково-економічних та аналітичних блоків; 3) керуючі алгоритми, що організують роботу обліково-економічних і аналітичних комплексів завдань та інше.

За допомогою керуючого алгоритму першого рівня організаційно забезпечується спільна робота програм різних обліково-економічних і аналітичних блоків підсистеми регулювання. За допомогою керуючих алгоритмів другого рівня організаційно забезпечується взаємодія програм різних обліково-економічних та аналітичних комплексів всередині одного блоку підсистеми регулювання. І керуючі алгоритми третього рівня організаційно забезпечують спільну реалізацію програм завдань, що входять до складу одного обліково-економічного та аналітичного комплексу і так ін.

Велика кількість зовнішніх зв'язків підсистеми економічного моніторингу у функціонально розвинутих системах стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації суб'єктів агропродовольчої сфери визначає необхідність у ній керуючих алгоритмів, що організаційно забезпечують її спільну роботу з паралельними підсистемами функціонально розвинутих систем регулювання спеціального призначення при створенні і функціонуванні територіально-виробничих систем та системами верхнього і нижнього рівнів регулювання та інше.

Крім керуючих алгоритмів до складу алгоритмічного забезпечення підсистеми регулювання входять робочі та типові стандартні алгоритми. Робочі алгоритми дозволяють «програвати» різні варіанти вирішення завдань підсистеми економічного моніторингу територіально-виробничих систем. Типові стандартні алгоритми з необхідними доповненнями служать для вирішення певного виду обліково-економічних і аналітичних завдань та інше.

ВИСНОВКИ

Звідси однією із особливостей економетричного апарату забезпечення моніторингу в системі стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації агропродовольчої сфери виступає уніфікація та стандартизація методів обробки інформації і окремих алгоритмів. Серед перспектив подальших розвідок в даному напрямку особливою актуальністю відзначається питання пов'язане із створенням для територіально-виробничих систем універсальних методологічних матеріалів із моніторингу.

Список використаних джерел

1. Добролежа, Е.В. Управление ресурсным обеспечением экономики региона: автореферат дисс. ... д. э. н.: 08.00.05 / Добролежа Елена Валерьевна; [Место защиты: Рост. гос. экон. ун-т «РИНХ»]. - Ростов-на-Дону, 2012. - 54 с.
2. Зоря, Н.Е. Формирование методического инструментария мониторинга инфокоммуникационного развития стран участников РСС: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.05, 08.00.14 / Зоря Наталья Евгеньевна; [Место защиты: Моск. техн. ун-т связи и инф-ки]. - Москва, 2011. - 211 с.: ил.
3. Корытова, Е.В. Мониторинг процессов социально-экономического развития региона: диссертация ... к.э.н.: 08.00.05 / Корытова Елена Васильевна; [Место защиты: Вост.-Сибир. гос. технол. ун-т]. - Улан-Удэ, 2010. - 207с.: ил.
4. Малкин, С.В. Повышение экономической эффективности развития пчеловодства в системе продовольственного обеспечения: автореферат дисс. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 / Малкин Сергей Владимирович; [Место защиты: Морд. гос. ун-т имени Н. П. Огарева]. - Саранск, 2015. - 25 с.
5. Наседкина, Т.И. Методология аналитического обоснования развития сельского хозяйства на базе статистического мониторинга: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12 / Наседкина Татьяна Ивановна; [Место защиты: Российская экономическая академия]. - Москва, 2011. - 357 с.: ил.
6. Паздникова, Н.П. Формирование системы мониторинга реализации программы социально-экономического развития региона: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.05 / Паздникова Наталья Павловна; [Место защиты: Пермский государственный ун-т]. - Пермь, 2007. - 188 с.: ил.
7. Пересецкий, А.А. Эконометрический подход к дистанционному анализу деятельности российских банков и банковскому надзору: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.13 / Пересецкий Анатолий Абрамович; [Место защиты: Центр. экон.-матем. ин-т РАН]. - Москва, 2009. - 276с.: ил.
8. Рахимов, А.А. Развитие финансового механизма государственного обеспечения здравоохранения: диссертация ... к.э.н.: 08.00.10 / Рахимов Антон Алиевич; [Место защиты: Всерос. гос. налогов. акад.]. - Москва, 2011. - 225 с.
9. Русина, Е.Ю. Информационно-аналитическое обеспечение, анализ и контроль показателей финансового состояния организаций: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.12 / Русина Елена Юрьевна; [Место защиты: Орловский гос. техни. универ-т]. - Ростов-на-Дону, 2008. - 200с.: ил.
10. Ханафеев, Ф.Ф. Методология и аналитическое обеспечение управления налоговым потенциалом региона: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.10, 08.00.12 / Ханафеев Фарид Файзрахманович; [Место защиты: Сарат. гос. соц.-экон. универ-т]. - Йошкар-Ола, 2008. - 357 с.

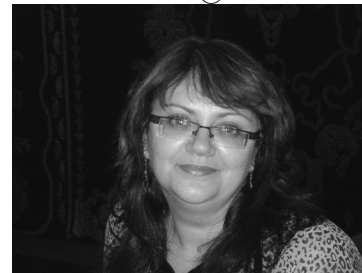
ГРАБОВЕНКО

Олена Анатоліївна
grabovenko0195@gmail.comстудентка інституту
бізнесу економіки та
інформаційних технологій
ОНПУ

УДК 657.01

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА:
ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯACCOUNTING POLICIES OF ENTERPRISE:
DEFINITION AND PROBLEMS OF
FORMATION

ВАРЧУК

Оксана Анатоліївна
Oksvarchuk@mail.ruстарший викладач кафедри
обліку, аналізу і аудиту,
ОНПУ

У статті визначено поняття «облікова політика», розглянуті основні проблеми її формування, запропоновані етапи формування облікової політики, проведено аналіз змісту розпорядчого документа, який регламентує бухгалтерський облік підприємства.

В статье определено понятие «учетная политика», рассмотрены основные проблемы ее формирования, предложенные этапы формирования учетной политики, проведен анализ содержания распорядительного документа, регламентирующего бухгалтерский учет предприятия.

The article defines the concept of "accounting policies", the basic problem of its formation, the proposed stages of formation of accounting policy, the analysis of the content of administrative documents regulating the accounting company.

Ключові слова: облікова політика, бухгалтерський облік, розпорядчий документ, етапи, структура, зміни, дослідження

Ключевые слова: учетная политика, бухгалтерский учет, распорядительный документ, этапы, структура, изменения, исследования

Keywords: accounting policies, accounting, regulatory documents, stages, structure change research

ВСТУП

На сьогодні, формуванню облікової політики підприємства необхідно приділяти багато уваги, тому що це запорука раціональної побудови бухгалтерського обліку.

Дослідженню проблем формування облікової політики приділяється багато уваги, що висвітлено у наукових роботах: Алборова Р.А., Барановська Т.В., Безруких П.С., Бутинця Ф.Ф., Верига Ю.А., Водоп'янова О.А., Ганатишин Л.Б., Гончаренко І.М., Давидов Г.М., Іванюк С.Ю., Коваленко Л.О., Кужельного М.В., Кулик В.А., Лінника В.Г., Мулик Т.О., Нечитайло А.І., Ночовна Ю.О., Прокопишин О.С., Ремньова Л.М., Шпак В.А., Швець В.Г. та інших, але незважаючи на це, існує ще ряд важливих питань, пов'язаних як із теорією, так і з практикою її формування.

Облікова політика це сукупність прийомів і способів ведення бухгалтерського обліку, а також інформаційна база системи управління на підприємстві. На законодавчому рівні, враховуючи обрану стратегію розвитку, підприємствам надано право самостійно обирати облікову політику та дозволені альтернативні варіанти її формування. При побудові бухгалтерського обліку слід пам'ятати про

один із важливих принципів – послідовність, але у зв'язку з постійним внесенням змін до Податкового кодексу та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку виникла необхідність внесення змін і до облікової політики, що і обумовлює актуальність даного дослідження [1].

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Етапи формування облікової політики та зміст розпорядчого документа, який регламентує ведення бухгалтерського обліку на підприємстві досі неузгоджені, тому необхідне поглиблене дослідження цих питань.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначення поняття «облікова політика» та дослідженні основних проблем її формування.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативні та законодавчі акти щодо визначення поняття «облікова політика» та дослідження основних проблем її формування. При проведенні дослідження використано методи

теоретичного аналізу, узагальнення, групування та порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві, встановлює методи оцінки, обліку і процедур, які є обов'язковими для застосування підприємства, може враховувати галузеві особливості в економічній сфері, обсяги виробництва, а також враховує організаційно-правову форму підприємства [2].

Сьогодні в Україні порядок формування облікової політики регламентується нормативно-правовими актами різного підпорядкування, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [4], Методичні

рекомендації щодо облікової політики підприємства [5].

Водоп'янова О. А., вважає, що «облікова політика – це організація діяльності підприємства, яка застосовується із самого початку здійснення його господарських операцій. Від складових елементів облікової політики підприємства залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно й інформація у фінансовій звітності» [6].

Визначення поняття «облікова політика» в нормативних та законодавчих джерелах надано у таблиці 1.

Для більш детального дослідження поняття «облікова політика» розглянемо підходи до його трактування в працях різних вчених (табл. 2).

Таблиця 1

Визначення поняття «облікова політика» в нормативних та законодавчих джерелах [систематизовано на основі [3,7,8]]

Джерело	Визначення
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]	Це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7]	
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [8]	Це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності

Таблиця 2

Підходи до трактування поняття «облікова політика» [систематизовано на основі [9 – 14]]

Джерело	Визначення
Давидов Г. М. [9, с. 30]	Це цілеспрямована діяльність людей з управління бухгалтерським обліком задля досягнення поставлено мети.
Барановська Т. В. [10, с. 10]	Сукупність дій із формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, який відповідає особливостям діяльності підприємства та інтересам його власників
Безруких П. С. [11, с. 438]	Облікова політика являє собою вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії).
Бутинець Ф. Ф. [12, с. 51]	Це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, а й вибір методики обліку, яка дає змогу використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя. В широкому розумінні її можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку).
Кучеренко Т. Є. [13, с. 51]	Це домовленості й практика, що проявляються у сукупності принципів, методів і процедур, які використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності з метою її гармонізації та створення єдиних підходів до визначення, визнання й оцінки окремих її елементів.
Шпак В. А. [14, с. 204]	Це цілеспрямована організаційно-управлінська діяльність, пов'язана з формуванням облікового порядку (чіткої організації бухгалтерського обліку, з дотриманням встановлених правил обліку).

Аналізуючи табл. 2 можна зробити висновок, що існує багато точок зору щодо визначення поняття «облікова політика».

Наприклад, Давидов Г. М. [9] Шпак В. А. [14] вважають, що облікова політика це цілеспрямована діяльність пов'язана з управлінням та організацією

бухгалтерського обліку. Бутинець Ф. Ф. [12] виділяє два підходи до розуміння поняття «облікова політика»: «в широкому розумінні її можна визначити як управління обліком» [12], а у «вузькому розумінні» – «як сукупність способів ведення обліку» [12].

Отже, на думку авторів облікова політика – це єдиний механізм управління обліковим процесом пов'язаний з організацією та веденням бухгалтерського обліку з метою забезпечення

прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві.

Нормативно-правове забезпечення облікової політики підприємства наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Нормативно-правове забезпечення облікової політики підприємства

[систематизовано на основі [3-5, 15 - 17]]

Назва документу	Інформація, що зазначається у нормативно-правовому акті
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]	Надає право підприємству самостійно формувати облікову політику
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7]	Визначає способи висвітлення облікової політики підприємства під час розкриття інформації у фінансовій звітності
П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [15]	Облікова політика може змінюватися тільки, якщо змінюються статутні вимоги, вимоги органу, який затверджує положення (стандарти) бухгалтерського обліку, або, якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.
Інші П(С)БО [4]	Містять в собі елементи облікової політики щодо господарських операцій або конкретних об'єктів.
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [16]	Є основою для розроблення робочого плану рахунків підприємства.
План рахунків та Інструкція про його застосування [17]	Містить інформацію щодо можливих варіантів обліку витрат на підприємстві та періодичність закриття транзитних рахунків.
Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [5]	Містять інформацію про зміст розпорядчого документа про облікову політику, суб'єктів формування, випадки зміни облікової політики підприємства.

Вивчення змісту нормативно-правового забезпечення облікової політики наведеного у табл. 3 свідчить про наявність проблемних питань, що ускладнюють процес формування облікової політики підприємствами та зменшують її важливість і значення [18].

Формування облікової політики є досить трудомістким процесом та передбачає здійснення певних послідовних процедур, використання сукупності методів та прийомів організації та ведення бухгалтерського обліку, тому пропонується виділити наступні етапи її формування (рис. 1). Як бачимо з рис. 1, етапи формування облікової політики пов'язані між собою та здійснюються у певній послідовності.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [5] формування облікової політики регламентується розпорядчим документом про облікову політику підприємства. Назва та структура розпорядчого документа про

облікову політику підприємства представлено у табл. 4.

Як бачимо, з табл. 4, на законодавчому рівні розпорядчий документ про облікову політику не має чітко регламентованої назви, форми та структури.

В економічній науковій літературі також наводять різні підходи до структури Наказу про облікову політику. Наприклад, Загородній А.Г. [27] вважає, що Наказ про облікову політику повинен включати два розділи: «Облікова політика підприємства» і «Організація обліку на підприємстві»; Пушкар М.С. [26], Бутинець Ф.Ф. [25] три розділи: «Організація роботи бухгалтерської служби», «Методика обліку» і «Організаційно-технічні аспекти обліку» [21].

Отже, Наказ про облікову політику підприємства може бути складений в загальній формі, а може містити розділи і додатки. На практиці найчастіше Наказ про облікову політику підприємства складається у загальній формі без виділення розділів [3].

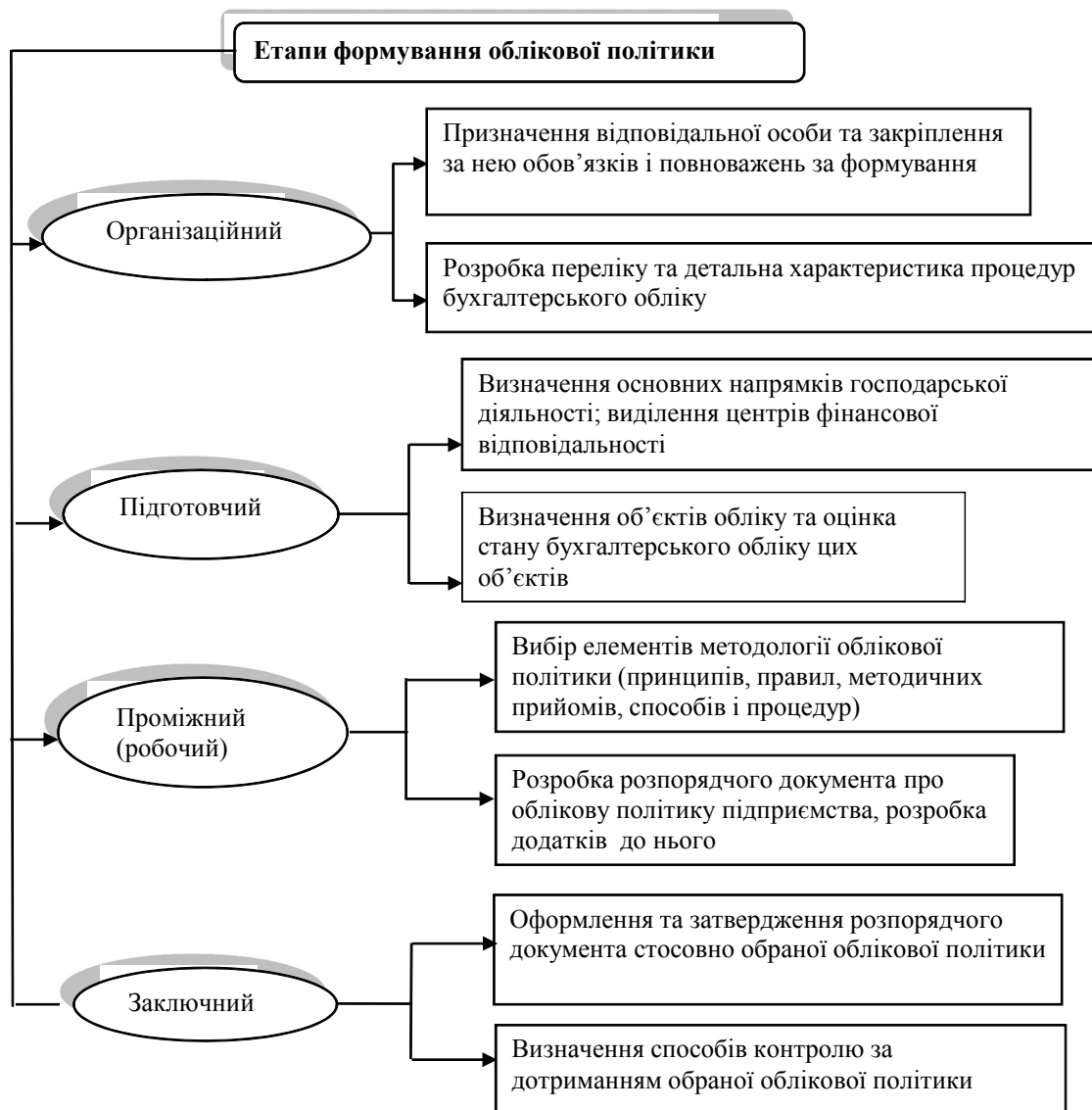

Рисунок 1. Етапи формування облікової політики
[розроблено на основі [19, 20, 21]]

Таблиця 4

Назва, структура та зміст розпорядчого документа, який регламентує бухгалтерський облік підприємства [систематизовано на основі [18, 21–24, 25–27]]

Джерело	Назва розпорядчого документа	Структура документа
1	2	3
Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» [22]	Розпорядчий документ про облікову політику підприємства	Елементи облікової політики згідно з П(С)БО та застосування рахунків класу 8 «Витрати за елементами» або 9 «Витрати діяльності»
Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства [23]	Розпорядчий документ про облікову політику підприємства	– елементи облікової політики; – робочий план рахунків; – графік документообігу; – організація матеріальної відповідальності; – проведення інвентаризації; – додаток

Продовження таблиці 4

1	2	3
Швець В.Г. [24]	Про облікову політику	– нормативи та методичні принципи бухгалтерського обліку; – техніка бухгалтерського обліку; – організація бухгалтерського обліку
Загородній А.Г. [27]	Наказ про облікову політику	– розділ 1 «Облікова політика підприємства»; – розділ 2 «Організація обліку на підприємстві»
Пушкар М.С. [26], Бутинець Ф.Ф. [25]	Наказ про облікову політику	– розділ 1 «Організація роботи бухгалтерської служби»; розділ 2 «Методика обліку»; розділ 3 «Організаційно-технічні аспекти обліку»
Ю.О. Ночовна, В.А. Кулик [18]	Наказ про облікову політику	– вступна частина; – основна частина; – заключна частина; – додатки
Витчак І.В., Варчук О.А. [21]	Наказ про облікову політику	– загальні положення; – розділ 1 «Організаційні питання»; – розділ 2 «Організація обліку»; – розділ 3 «Організаційно-технічні аспекти»

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного теоретичного аналізу визначено, що облікова політика – це єдиний механізм управління обліковим процесом пов'язаний з організацією та веденням бухгалтерського обліку з метою забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві.

Визначено 4 етапи формування облікової політики підприємства: 1 етап «Організаційний»; 2 етап «Підготовчий»; 3 етап «Проміжний (робочий)»; 4 етап «Заключний».

Аналіз структури розпорядчого документа про облікову політику підприємства виявив, що Наказ про облікову політику може бути складений в загальній формі, а може містити розділи і додатки.

Отже, з вищенаведеного можна виділити три основні проблеми формування облікової політики:

- відсутність національного стандарту П(С)БО «Облікова політика підприємства»;
- відсутність єдиного підходу до етапів формування облікової політики підприємств;
- відсутність єдиної чітко регламентованої структури розпорядчого документа про облікову політику підприємства.

Список використаних джерел

1. Верига Ю.А. «Облікова політика підприємства. Методичний аспект»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/pdf.с.21-22>.
2. Наказ Мініну від 27.06.2013 № 635 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/3971-635.html>.
3. Закон України від 16.07.1999 р. № 996–Х I V «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність»:

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>.

5. Методичні рекомендації щодо облікової політики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=364675&cat_id=363499.

6. Водоп'янова О. Облікова політика: починаємо новий рік. / О. Водоп'янова. // Дебет–Кредит. – № 05. – 2010.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkt.com.ua/show/1cid04362.html>.

7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

9. Облікова політика: [навчальний посібник] / за ред. Г.М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.

10. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 3 (25). – С. 18-26.

11. Бухгалтерский учет; под ред. П.С. Безруких. – М.: Высшая школа, 1999. – 563 с.

12. Організація бухгалтерського обліку // За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 592 с.

13. Кучеренко Т. Регламентування облікової політики фінансової звітності / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 24–34.

14. Шпак В.А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку / В.А. Шпак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – Т. 1. – С. 203–205.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.
16. План рахунків бухгалтерського обліку.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/388-plan-rahunkiv.html>.
17. Інструкція про застосування плану рахунків.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
18. Ночовна Ю.О. «Сучасний стан та проблеми формування облікової політики підприємства» / Ю.О. Ночовна, В.А. Кулик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 776. – С. 141-146.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VNULPM_2013_776_24.pdf.
19. Ганатишин Л.Б, Прокопишин О.С. «Організація обліку. Навчальний Посібник» Формування облікової політики підприємства.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15_23121064_545/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/formuvannya_oblikovoyi_politiki_pidpriyemstva.
20. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.О., Іванюк С.Ю. «Облікова політика підприємства: організаційний аспект»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/2015080265891/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblikova_politika_pidpriyemstva_organizatsiyniy_aspekt.
21. Varchuk O.A., Wytychak I.W. Accounting policies of innovative-active enterprise: concept and forming stages/ Міжнародна українсько-японська конференція з питань науково-промислового співробітництва, Том 2; 24 – 25 жовтня 2013 р. – Одеса: ОНПУ, 2013. – 20–21 с.
22. Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.2132.0>.
23. Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства, затверджені наказом Мінагрополітики України від 17.12.2007 № 921.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>.
24. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К.: Знання, 2006 - 525 с.
25. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир :ПП «Рута», 2002. – 592с.
26. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність. Навч. Посібник / М.С.Пушкар. – Тернопіль: Картолланш, 2003. – 141 с.
27. Загородній А.Г.. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Навч.посіб. – 4-те вид., перероб. І доп. – К: «Знання», КОО, - 2009. – 371 с.

АВТОТОВАРОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА:

інформація, актуальність, поради

Експертно-правова група "Незалежний інститут судових експертиз" 25 лютого 2016 року провела черговий семінар-практикум на тему «автотоварознавча експертиза: інформація, актуальність, поради».

При вирішенні майнових спорів і при розслідуванні правопорушень, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, виникає необхідність визначення вартості пошкодженого або викраденого транспортного засобу, його вузлів і деталей. Ці питання вирішує **автотоварознавча експертиза**.

Основним завданням автотоварознавчої експертизи є визначення ринкової вартості колісних транспортних засобів (далі – колісних ТЗ) та їх комплектуючих. Під час проведення автотоварознавчої експертизи також вирішуються питання розміру відшкодування матеріальних збитків, завданих внаслідок пошкодження колісного ТЗ.

Для вирішення поставлених питань експерту-автотоварознавцю надається колісний ТЗ та супровідні документи, які мають відношення до реєстрації цього колісного ТЗ, матеріали щодо події, яка спричинила матеріальну шкоду, та документацію, що фіксує окремі необхідні матеріали, які є важливими для розв'язання питання, що поставлено судом.

Проведення товарознавчої експертизи передбачає вивчення технічної документації станом автомобіля, який аналізується.

У ході товарознавчої експертизи можуть виникати проблеми через відсутність такої технічної документації. Такі випадки характерні при експертизі рідкісних моделей автомобіля, або автомобільних марок, завезених в Україну, наприклад, з Японії. Отримати достовірну інформацію по таким автомобільним засобам дуже важко, оскільки комплектація і побудова таких автомобілів відрізняється від європейських аналогів.

За необхідності запрошення зацікавлених осіб на техогляд колісного ТЗ проводиться особою, яка є замовником експертизи з фіксацією дати, конкретного місця й часу огляду, що проводиться (але тільки за попереднім узгодженням з експертом).

Орган чи уповноважена особа, що призначили експертизу, повинні дати доступ до техогляду

колісного ТЗ та відповідні умови (належне світло, безперешкодний доступ, вільність огляду колісного ТЗ з усіх сторін).

У рамках проведення автотоварознавчої експертизи експерти:

- визначають якість ремонту транспортного засобу;
- визначають реальний розмір матеріальної шкоди, заподіяної внаслідок ДТП;
- встановлюють стан частин автомобіля (двигуна, коробки передач, підвіски, кузова, інших частин) порівняно зі станом до пошкодження, і яка буде вартість ремонту.

Орієнтовний перелік питань при призначенні автотоварознавчої експертизи:

1. Яка ринкова вартість КТЗ (зазначаються його марка, модель і державний реєстраційний номер) на дату оцінки (зазначається дата, на яку визначається його вартість)?

2. Яка вартість КТЗ (зазначаються марка, модель КТЗ, ідентифікаційний номер), його складових, що ввозяться на митну територію України, на дату оцінки (зазначається дата, на яку визначається його вартість)?

3. Яка ринкова вартість сільськогосподарської та будівельної техніки? Примітка: визначається вартість техніки, обладнаної силовим агрегатом та самохідним шасі, зокрема тракторів, комбайнів тощо.

4. Яке значення становить величина втрати товарної вартості КТЗ на дату оцінки (зазначається дата, на яку оцінюється його вартість)?

5. Яка утилізаційна вартість КТЗ (зазначаються його марка, модель і державний реєстраційний або ідентифікаційний номер) на дату оцінки (зазначається дата, на яку оцінюється його вартість)?

6. Яка скрапова вартість КТЗ (зазначаються марка, модель і державний шреєстраційний або ідентифікаційний номер) на дату оцінки (зазначається дата, на яку оцінюється його вартість)?

7. Яка ліквідаційна вартість КТЗ (зазначаються його марка, модель і державний або ідентифікаційний номер) на дату оцінки (зазначається дата, на яку оцінюється його вартість)?

8. Яка вартість матеріального збитку (шкоди), завданого(ї) власнику КТЗ (зазначаються прізвище, ім'я та по батькові власника, марка, модель КТЗ, його державний реєстраційний номер) унаслідок (зазначається подія, що призвела до матеріальної шкоди) на дату оцінки (зазначається дата, на яку оцінюється вартість)?

9. Чи укомплектовано КТЗ відповідно до нормативно-технічної документації підприємства-виробника? Якщо ні, то в чому саме полягає неупкомплектованість?

10. Яка дата виготовлення даного КТЗ (його складової)?

11. До якого типу належить даний двигун, які його основні характеристики?

12. Чи можливо провести ремонтно-відновлювальні роботи пошкодженого КТЗ (його

складових)? Якщо можливо, то який обсяг, характер і вартість цих робіт на дату оцінки (зазначається дата, на яку проводиться оцінка майна)?

13. Яке значення становить коефіцієнт фізичного зносу складових зазначеного КТЗ?

14. Яке значення становить процентний показник ринкової вартості КТЗ?

15. Чи відповідають виконані ремонтно-відновлювальні роботи нормативним вимогам?

16. Яким характеристикам (у тому числі типу) відповідає КТЗ згідно з Українським класифікатором товарів зовнішньоекономічної діяльності?

В основному експертизу авто замовляють в таких випадках:

1. Автомобіль потрапив в ДТП і потрібно вирахувати вартість відновлювального ремонту.

2. Страхова компанія винуватця ДТП пропонує відшкодування, меншу вартість ремонту.

3. Ви скоїли ДТП і Вам пропонують відшкодувати більше ніж середня вартість ремонту.

4. Ваш автомобіль отримав пошкодження в наслідок падіння будівельних конструкцій, граду, снігу або пошкодження спричинені третіми особами.

5. Ви хочете продати або купити автомобіль і потрібно дізнатись ринкову вартість конкретного авто.

Потрібно відмітити, що при виконанні звіту автотоварознавчого дослідження кожен український експерт керується законами України та методикою автотоварознавчої експертизи.

Методика товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів (далі — Методика) розроблена згідно із Законом України «Про судову експертизу», Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Кримінально-процесуальним, Цивільним процесуальним та Господарським процесуальним кодексами України, а також Національним стандартом N 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» та іншими нормативно-правовими актами з питань судової експертизи й оцінки майна.

Методика встановлює порядок оцінки (визначення вартості) дорожніх транспортних засобів (далі — ДТЗ), регламентує загальні принципи, методи оцінки та товарознавчих досліджень, а також вимоги до оформлення результатів оцінки, оціночні процедури визначення вартості ДТЗ.

Підходи, передбачені цією Методикою, можуть використовуватися для оцінки всіх транспортних засобів, якщо вони не суперечать тим положенням, які регламентують оцінку окремих видів транспорту (самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних машин, тракторів і комбайнів).

Вимоги Методики є обов'язковими під час проведення товарознавчих досліджень судовими експертами науково-дослідних інститутів судових експертиз Міністерства юстиції України, експертами науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів Міністерства внутрішніх справ України, суб'єктами господарювання, до компетенції яких входить проведення судових автотоварознавчих експертиз, а також всіма суб'єктами оціночної діяльності під час оцінки ДТЗ у випадках,

передбачених законодавством України або угодами суб'єктів цивільно-правових відносин.

Методика застосовується з метою:

а) визначення року виготовлення ДТЗ і його складових;

б) визначення комплектності та укомплектованості ДТЗ відповідно до нормативно-технічної документації його виробника;

в) визначення типу, моделі, версії ДТЗ;

г) установлення типу, потужності та робочого об'єму двигуна, типу кузова, інших технічних показників ДТЗ;

г) класифікації транспортного засобу (його складових) за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі — УКТЗЕД);

д) визначення ринкової вартості ДТЗ, їх складових у разі відчуження;

е) визначення стартової ціни ДТЗ для їх продажу з аукціону чи за конкурсом;

є) визначення вартості ДТЗ як об'єкта застави;

ж) визначення вартості ДТЗ у складі майна фізичних осіб для його декларування;

з) визначення вартості ДТЗ для страхування фізичними та юридичними особами;

и) визначення матеріальних збитків, завданих власнику в разі пошкодження ДТЗ;

і) визначення вартості відновлювального ремонту ДТЗ;

ї) визначення вартості ДТЗ для розв'язання майнових суперечок;

й) визначення вартості арештованих, конфіскованих ДТЗ, їх складових у разі вимушеного їх продажу;

к) визначення вартості ДТЗ, його складових, що ввозяться на митну територію України;

л) в інших випадках, у разі визначення вартості відокремленого ДТЗ для встановлення розміру обов'язкових платежів до бюджету.

Методика застосовується також у разі:

а) визначення вартості відокремленого ДТЗ в складі основних фондів юридичних осіб для його приватизації чи передачі в оперативне управління;

б) визначення вартості відокремленого ДТЗ у складі основних фондів юридичних осіб для розрахунку ставки орендної плати для укладення договорів оренди ДТЗ;

в) визначення вартості відокремленого ДТЗ в складі основних фондів юридичних осіб у разі їх ліквідації та утилізації;

г) визначення ринкової вартості ДТЗ у бухгалтерському обліку.

Для проведення судової автотоварознавчої експертизи необхідно написати заяву на її проведення, сплатити кошти за проведення експертизи (відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 4 червня 2007 р. №795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання») та надати для дослідження об'єкт експертизи та документи що його супроводжують.

При здійсненні юридичних операцій з автотранспортними засобами, при визначенні матеріального збитку внаслідок ДТП власники транспортних засобів звертаються до фахівців експертних установ у галузі автотоварознавства. У разі виникнення майнових спорів і при розслідуванні правопорушень, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, до експертних установ звертаються суди, прокуратура, органи дізнання ДАІ, слідчі органи, адвокати. Експерти-автотоварознавці здійснюють оцінку транспортних засобів також при митних операціях, при оформленні спадщини та виконанні інших нотаріальних дій.

Даний вид експертизи є актуальним і в контексті автострахування. Це обумовлено тим, що страхові

компанії при настанні страхового випадку часто роблять недостовірно низьку оцінку збитку транспортного засобу, щоб заощадити власні кошти.

Незалежна експертиза - це єдиний спосіб дізнатися точну вартість отриманого збитку після ДТП. Результат автотоварознавчої експертизи після ДТП є вагомим доказом та підставою для виплати страховими компаніями компенсації, визначеної у ході експертизи.

**Фахівці Незалежного інституту
судових експертиз**
www.nise.com.ua

АУДИТОРСЬКЕ СВАВІЛЛЯ: ЯК ПЕРЕВІРЯЮТЬ БАНКИ І ЕМІТЕНТІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

(Оригінальний текст в режимі доступу:
<http://delo.ua/finance/auditorskij-proizvol-kak-proverjajut-banki-i-emitentov-cennyh-bu-301974/>)

"Три в одному — навіщо платити більше!" — цю фразу використовують сьогодні не тільки в рекламі кави і прального порошку, а й в українському банківському аудиті. Варто один раз заплатити — і отримувати фіктивний умовно-позитивний аудиторський висновок, і головне — можливість надалі займатися сумнівними операціями. Коштує це дешевше, ніж платити за якісну перевірку бухгалтерії банку. Хто дає фіктивні висновки і чому це відбувається — у розслідуванні Delo.UA.

Аудитор — одна з найпрестижніших професій в світі. Це люди, які мають високу кваліфікацію, отримують велику зарплату і користуються довірою як з боку бізнесу, так і з боку регуляторів. Основна їхня функція — встановлення достовірності фінансової інформації. Саме на довірі до висновків аудиторських компаній і будується їх бізнес.

Навіщо потрібні аудиторські перевірки? По-перше, для залучення інвестиційного капіталу в банк. Прозорий фінансовий звіт з якісним аудиторським висновком престижної фірми показує благонадійність емітента та можливість конкурувати. Розумний інвестор ретельно перевіряє підприємство перед тим, як вкласти в нього гроші, тому позитивний звіт дуже важливий для ведення бізнесу. По-друге, аудиторські

перевірки публічних фінансових установ в нашій країні є обов'язковими. По-третє, досвідчена аудиторська фірма, яка працює не на час, а на якість, допоможе виявити прогалини в бухгалтерії і допомогти з ними впоратися, а також запобігти їх появі в майбутньому.

Якщо в США справа Enron у 2001 році призвела до карного розслідування щодо аудиторської компанії Arthur Andersen (що входила на той момент в "велику п'ятірку"), то в Україні після великих банкрутств до аудиторів не пред'являють жодних претензій.

Згідно з даними Аудиторської палати України (далі — АПУ) на 12 серпня 2015 року сертифікат аудитора мають 1 244 аудиторські фірми і приватні підприємці, більше ста з яких не пройшли перевірку системи контролю якості аудиторських послуг. Ще у сотні фірм і підприємців дата дії сертифіката закінчується в цьому році, і пройдуть вони перевірку чи ні, залежить тільки від якості їх діяльності, дотримання правил ведення корпоративних документів і, безсумнівно, від думки АПУ. Але виникає питання: *вкладаючи всі сили у відповідність міжнародним стандартам аудиторських компаній, чи не забувають фірми про головне — об'єктивності і якості банківського аудиту?*

За неповні два роки майже 60 банків були виведені з ринку. Багато з них — за шахрайство та відмивання грошей. Примітно, що більшість з них отримали позитивні або умовно-позитивні аудиторські висновки. Особливо відзначилися наступні компанії.

Таблиця 1

Проблемні аудитори

Назва аудиторської фірми	Банки з тимчасовою адміністрацією або ліквідовані	Ще діючі банки
1	2	3
АФ "Укрвосток-аудит"	"Капітал"	Унікомбанк
	Укооспілка	Банк "Фамільний"
	Укркомунбанк (2013)	Банк "Гефест"
	"Стандарт" (2013 р.)	
	Банк "Камбіо"	
	Терра Банк	
	Південкомбанк	
ТОВ "АФ" Фінком-Аудит "	Промекономбанк	
	Дельта Банк	Полтава-Банк
	"Фінансова Ініціатива"	Смартбанк
	ВіЕйБі Банк (2013)	Банк "Велес"
	Прайм-Банк (2013)	Кредит Оптіма Банк
	Інтербанк (2012 р.)	Вектор Банк
	Комерційний банк "Даніель" (2012 р.)	
	Всеукраїнський акціонерний банк (2013)	

Продовження таблиці 1

1	2	3
ТОВ "Інтер-Аудит"	Банк "Київська Русь" (2013 р.)	БМ Банк
	ПроФін Банк	Фінбанк
	Енергобанк (2013)	Юнекс Банк
	БГ Банк (2013)	Вернум Банк
	ЛегБанк (2013)	Альпарі Банк
	Банк Форум (2013)	
ТОВ "АФ" Консультант "	Радикал Банк	"Родовід банк"
	"Столичний"	Свробанк
	Астра Банк	Банк "Січ"
	Омега Банк	
	Кредитпромбанк	
ТОВ "БДО"	Український професійний банк	Банк "Кредит Дніпро"
	Укрбізнесбанк (2013)	Банк інвестицій і заощаджень
	Укргазпромбанк	Міжнародний інвестиційний банк
	Банк "Таврика" (2012 р.)	Авант-банк
		Експрес Банк
		Банк "Петрокоммерц-Україна"
		Апекс-Банк
		Оксі Банк
		"Центр"
		Держзембанк (2013)
"АФ" Актив-Аудит "	Банк "Демарк" (2013 р.)	Банк "Форвард"
	Експобанк	"Преміум"
	Актив-Банк (2013)	Банк "Богуслав"
		Класікбанк
		Траст-Капітал
		Укрбудінвестбанк
		Неос Банк
		Фінанс Банк
		Фінексбанк
		Банк "Портал"
		Український банк реконструкції та розвитку

Як можна помітити з таблиці, деякі аудиторські компанії були не дуже вдалими. З 11 банків, які перевіряли в АФ "Укрвосток-аудит", лише 3 поки залишаються на ринку, з 12 банків з ТОВ "АФ" Фінком-Аудит "лише 5 дожили до сьогодні.

Аудиторська фірма "Укрвосток-аудит" існує на ринку аудиторських послуг з 24 лютого 1994 (хоча сайт компанії і стверджує, що з 1993 року). Запис в ЄДРПОУ про існування подібної організації з'являється тільки 19 травня 1999 року.

Саме ця фірма проводила аудит в 2013-2014 роках в восьми банках, які впали в 2015 році. Банки "Капітал" і "Укркомунбанк" зараз перебувають під тимчасовою адміністрацією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, банки "Укооспілка", "Стандарт", "Камбіо", Південкомбанк, Промекономбанк - на стадії ліквідації Фондом, а з Терра Банку намагаються зробити перехідною Кристал Банк.

Примітно, що всі вісім аудиторських звітів умовно-позитивні. Укркомунбанк, згідно зі звітом, начебто стикається із зовнішніми і внутрішніми ризиками, хоча і не зрозуміло, якими саме. Ризик Банку "Камбіо" оцінений як незначний. У Південкомбанку політика банку розцінена як адекватна і, знову ж таки, без виявлення будь-яких ризиків. Промекономбанк отримав позитивний звіт. У банку "Капітал" виявлено недостачу резервів за кредитними операціями, але вказано, що

документація правдиво відображає стан банку і ризику не виявлено. Більшу частину аудитів проводив донецький відділ фірми. До речі, в половині звітів проскакує думка, що при проведенні аудиту фірма також звертала увагу і на важку військово-політичну ситуацію в Україні. Трохи дивний підхід - виправдовувати недостачу коштів і незаконні банківські операції війною в країні.

При цьому, АПУ ніяк не відреагувала на те, що одна з кращих українських аудиторських фірм (7-е місце в списку аудиторських фірм міста Києва та Київської області за даними АПУ) зробила вісім "помилкових" умовно-позитивних звітів для банків, які нині ліквідуються. Чи не пов'язано це, часом, з тим, що Галину Сочинську, генерального директора "Укрвосток-аудит" і главу АПУ в Донецьку, пов'язують з Іваном Нестеренко, главою Аудиторської палати України? Крім банків, які потрапили під ліквідацію, фірма аудитувала в 2014 році ще банк "Фамільний", Унікомбанк і банк "Гефест". Всі три банки - з четвертої групи. Чи можна вірити правдивості та об'єктивності цих звітів - залишається загадкою. Отже, строк ліцензії "Укрвосток-аудита" закінчується 31 грудня 2015 року. Чи буде АПУ при перевірці корпоративної інформації враховувати вісім провальних аудитів - покаже час.

Схожа картина складається і з **аудиторською фірмою "Фінком-Аудит"**. Дата початку аудиторської діяльності фірми - 30 березня 1995, дата

внесення до Реєстру АПУ - 26 грудень 2001 року (№ 0618). Сайт аудиторської фірми подає інформацію, що свідоцтво про Реєстр справді до 4 листопада 2015 року, сайт АПУ же подає дату 30 липня 2020 року. По всій видимості, аудиторська фірма обов'язкову перевірку вже пройшла, але оголосити про це клієнтам забула.

На рахунку фірми сім банків з тимчасовою адміністрацією і п'ять (аудит за 2014 рік) ще на плаву. Аудиторська перевірка проводилася за підсумками 2012-2014 років. Висновки умовно-позитивні, недоліків у звітності банків не виявлено, ризик мінімальний. Але тим не менш, банки "Фінансова Ініціатива" і Дельта Банк перебувають під тимчасовою адміністрацією, а ВіЕйБі Банк, Прайм-Банк, Інтербанк, Комерційний банк "Даніель" і Всеукраїнський Акціонерний Банк потрапили під ліквідацію. Керує компанією колишній викладач КНЕУ Оксана Мазур, яку також пов'язують з компаніями "Фінком Інвест" і "Фінком Кредит".

У досьє аудиторської фірми "Інтер-Аудит" (початок аудиторської діяльності - 8 лютого 2000 року, дата внесення до Реєстру - 26 січня 2001 року, № 2248) теж ряд неправдивих умовно-позитивних аудиторських звітів для неплатоспроможних банків. Шість з одинадцяти банків, в яких "Інтер-Аудит" проводив перевірку в 2013 році, - банк "Київська Русь", Профінбанк, Енергобанк, БГ Багк, ЛегБанк і банк "Форум", - знаходяться зараз на стадії ліквідації. Аудиторську перевірку за 2014 року фірма робила таким банкам, як БМ Банк, Фінбанк, Юнекс Банк, Вернум Банк і Альпарі Банк, але об'єктивність і якість їх аудиту в світлі останніх подій тепер виглядають сумнівно. Доречно зазначити, що керуючий партнер фірми Олександр Денисюк тісно співпрацює з АПУ.

У тісних дружніх стосунках з главою АПУ знаходиться і Анатолій Герасимович, директор і засновник аудиторської фірми "Консультант". На рахунку "Консультанта" (дата початку аудиторської діяльності - 22 червня 1994 року, дата внесення до Реєстру - 26 січня 2001 року, № 0202) за 2014 рік такі ліквідовані банки, як Радикал Банк, "Столичний", Астра Банк, Омега Банк і Кредитпромбанк. В аудиторському звіті Астра Банку викладена гіпотеза, що події, які трапилися за рік з емітентом, можуть істотно вплинути на ціну його паперів, інші звіти умовно-позитивні.

Збанкрутували і чотири емітента, аудиторську перевірку в яких робила і така велика фірма, як

"БДО" (номер свідоцтва про внесення до Реєстру № 2868 від 23 квітня 2002 года). "Український професійний банк" отримав умовно-позитивний висновок, хоча аудиторська компанія і зробила зауваження, що знайшла прорахунки в концептуальних засадах фінансової звітності. При аудиті Укрбізнесбанку в 2013 році (останній аудиторський висновок) теж не було виявлено ніяких фінансових спотворень, а вже через рік в банк була введена тимчасова адміністрація. Зараз банк на стадії ліквідації. Те ж трапилося і з банком "Таврика". Зовсім інша картина видається з Укргазпромбанком - аудиторський звіт так і не був підготовлений. Банк не надав аудиторам всю необхідну документацію.

Володимира Мніщенко, керівника аудиторської фірми "Актив-Аудит", теж неодноразово бачили в колах АПУ. Але це не вберегло три банки, аудит яких проводила його команда, від банкрутства. Свідоцтво про включення до Реєстру, видане АПУ, №2315 від 30 березня 2001 року.

Актив-Банк отримав зауваження від аудиторської фірми про недостатню ліквідність, про зарахованих і неотриманих 24,3% в структурі доходів банку, але загальна картинка склалася позитивна. В аудиторському фінансовому звіті банку "Демарк" сказано, що аудитори не можуть описати можливу фінансову ситуацію банку на наступний рік, тому під час перевірки не брали це до уваги. Іншими словами, з фінансовим прогнозуванням у компанії не заладилося і вони не соромляться про це сказати. Як і фірма "Укрвосток-аудит", "Актив-Аудит" посилається на нестабільну економічну та військово-політичну ситуацію в країні і ненав'язливо намагається сказати, що всі проблеми і їх вирішення залежать тільки від керівництва країни. Комерційний банк "Експобанк" удостоївся умовно-негативного висновку за підсумками 2013 року, що не дивно, так як вже у вересні 2014 року в банку була встановлена тимчасова адміністрація.

В цілому в зону ризику (банки, чиї аудиторські висновки викликають сумніви) потрапили понад 30 фінустанов. Однак не тільки банки мають сумнівні аудиторські висновки. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку у серпні 2015 року зупинила торги по акціям 79 емітентів з капіталізацією 461 млрд. грн. Ця велика зачистка була спрямована на боротьбу із «захаращенням» цінними паперами. Нижче у таблиці наводиться перелік фірм що «захаращують» ринок цінних паперів.

Таблиця 2

№	Назва	Назва аудиторської фірми
1	2	3
1.	ПрАТ "КОД ІНВЕСТ"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
2.	ПрАТ "Силові електронні прилади управління"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
3.	ПрАТ "Кієвшлахбуд"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
4.	ПрАТ "Трейд Ойл"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
5.	ПрАТ "Фінансова компанія" Трійка Інвест "	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
6.	ПрАТ "ЛФС Сервісес"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
7.	ПрАТ "АВК-Фінанс"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
8.	ПрАТ "Укрфарм-інвест"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
9.	ПрАТ "Ост-Інвест"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"

Продовження таблиці 2

1	2	3
10.	ПрАТ "Праймбудінвестгруп"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
11.	ПрАТ "Нафтова компанія" Ойл Сіті "	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
12.	ПрАТ "ВО" Промтехмонтаж"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
13.	ПрАТ "Укрпостачпром"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
14.	ПрАТ "Компанія Астра Лайн"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
15.	ПрАТ "Южнийтранспорт"	ПП "Аудиторська Фірма" Таврія-Аудит "(2012 р)"
16.	ПрАТ "Бізнес-резерв"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит "
17.	ПрАТ "Токмацький ковальсько штампувальний завод"	ПП "Право-Аудит Т.В."
18.	ПрАТ "Пересувна механізована колона №20"	ПП "Шайдабеков М.М."
19.	ПрАТ "Фінансгруп-Екне"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
20.	ПрАТ "Медікал Томограф Інвестмент"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
21.	ПрАТ "Бюро кредитних історій" Кредит сервіс "	ТОВ "Аудиторська Фірма" Універсал Аудит Сервіс "
22.	ПрАТ "Будінвест 4"	ТОВ "Дніпровська аудиторська група"
23.	ПрАТ "Сільськогосподарське підприємство ім. Петровського"	МАП "Сторно"
24.	ПрАТ "Домінанта-колектив"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит "(2013 р.)"
25.	ПрАТ "Центр обслуговування нерухомості" Норма "	ТОВ "Аудиторська фірма" Аудит-Днепрконсульт "
26.	ВАТ "Київський завод газового устаткування та приладів"	МАП "Сторно"
27.	ПрАТ "Сіам-Капітал"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аріал "
28.	ПрАТ "Страхова компанія" Стандарт Ре"	МАП "Сторно"
29.	ПрАТ "Імпульс плюс"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аріал "(2013 р.)"
30.	ПрАТ "Торговий дім Біан"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аудит-Днепрконсульт "
31.	ПрАТ "Фінансова компанія" Авангард "	ТОВ "Аудиторська фірма" Бізнесекспертаудіт"
32.	ПрАТ "Норинський шебзавод"	ТОВ "Прайм Аудит"
33.	ПрАТ "Південна генеруюча компанія"	ТОВ "Аудиторська фірма" Рейтинг "
34.	ПрАТ "Агрохімремонт"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аріал "
35.	ПрАТ "Експортно-імпортна агенція" Омега "	ПП "Аудиторська фірма" Аудит-Оптім "
36.	ПАТ "Управління механізованих робіт Агробуд"	ПП "Аудиторська компанія" Рейтинг-аудит "
37.	ПрАТ "Юридичні послуги"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аудит-Днепрконсульт "
38.	ПрАТ "Ясна поляна"	ТОВ "Прайм Аудит"
39.	ПрАТ "Морітайм сервіс"	ТОВ "Аудиторська фірма" Універсал-Аудит "
40.	ПрАТ "Глобал Транспорт Логістікс"	МАП "Сторно"
41.	ПрАТ "Бюро кредитних історій" Фенікс"	ПП "Аудиторська компанія" Рейтинг-аудит "
42.	ПрАТ "Інвестстройсервіс"	ТОВ "Прайм Аудит"
43.	ПрАТ "Агрофосфат"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит "
44.	ПрАТ "Вугледобувні комплекси"	ТОВ "Аудиторська фірма" Укрвостоктаудит "
45.	ПрАТ "Класик-Трейд"	МАП "Сторно"
46.	ВАТ "Екогорище України"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит "(2011 р.)"
47.	ПрАТ "Аква Діджитал"	МАП "Сторно"
48.	ВАТ "Меттехізолстандарт"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит "(2011 р.)"
49.	ВАТ "Сельроспродукт"	ПП "Аудиторська фірма" Сервіс-Аудит"
50.	ПрАТ "Гранітні будівельні матеріали"	ТОВ "Прайм Аудит"
51.	ПрАТ "Експо Нафта Продукт"	ТОВ "Прайм Аудит"
52.	ПрАТ "Фондова Біржа" Перспектива "	ТОВ "Аудиторська фірма" АленАудіт "
53.	ПрАТ "Никонд"	ТОВ "Аудиторська фірма" Трансаудіт "
54.	ПрАТ "Фінансова компанія" СТС-Капітал "	ТОВ "Аудиторська фірма" Аріал "
55.	ПрАТ "Ардер"	МАП "Сторно"
56.	ПрАТ "Агрохолдинг Полісся"	Зареєстровані в 2015, річний аудит не проводили
57.	ПрАТ "Хіммет"	ТОВ "Аудиторська фірма" АленАудіт "
58.	ВАТ "НВО" Конструкційні матеріали "	ТОВ "Прайм Аудит"
59.	ПрАТ "Отава"	ТОВ "Аудиторська компанія" Аудит Бюро"
60.	ПрАТ "Земтрансугідія"	ТОВ "Аудиторська компанія" Рейтинг-аудит"
61.	ПрАТ "Гранітна індустрія України"	ТОВ "Прайм Аудит"
62.	ПрАТ "Інвестиційно-фінансовий консалтинг"	ТОВ "Донконсалтаудіт"
63.	ПрАТ "Синтрон"	ПП "Аудиторська фірма" Аудит-Оптім "
64.	ПрАТ "КФЦ"	ТОВ "Аудиторська фірма" АленАудіт "
65.	ПрАТ "Хімволокно Проект"	ТОВ "Аудиторська фірма" БізнесЕкспертАудіт "
66.	ПрАТ "Укрбуденерготехнологія"	ТОВ "Аудиторська фірма" Імон-Аудит "
67.	ПрАТ "Лізингова компанія" Приват-Агро "	МАП "Сторно"
68.	ПрАТ "Український міжнародний кліринговий депозитарій"	ТОВ "Аудиторська фірма" Рада Лтд "
69.	ПрАТ "Ліко-Капітал"	ТОВ "Аудиторська фірма" Імон-Аудит "
70.	ПрАТ "КБ" Транспортер "	ТОВ "Аудиторська фірма" АленАудіт "

Продовження таблиці 2

1	2	3
71.	ПрАТ "Пантек"	ТОВ "Аудиторська фірма" Аудит-Легіст "
72.	ПрАТ "Актив Трейд"	ТОВ "Аудиторська фірма" Блискор Гарант "
73.	ПрАТ "Фінансова компанія" Сучасні кредитні технології "	ТОВ "Аудиторська фірма" АленАудит "
74.	ПрАТ "ТД" Азія Плюс "	ТОВ "Аудиторська фірма" Імон - Аудит "
75.	ПрАТ "Архімед"	ТОВ "Аудиторська фірма" Трансаудит "
76.	ПрАТ "Актив груп консалтинг"	МАП "Сторно"
77.	ПрАТ "імени газети" Известия "	ТОВ "Аудиторська фірма" Віда-Аудит "
78.	ПрАТ "Київгума"	ТОВ "Аудиторська фірма" Максимум "

Також можна виділити аудиторські компанії, які найчастіше дають висновки фіктивним компаніям з мільярдними капіталами. Серед них особливо варто виділити ТОВ "Дніпропетровська аудиторська група", яку пов'язують з Придніпровської фондовою біржею і однією великою фінансовою промисловою групою Дніпропетровська. Як бачимо, "Укрвосток-аудит" також відзначився, роблячи перевірку ПрАТ "Вугледобувні комплекси". Ці компанії підозрюються в фіктивній діяльності. На даний момент торги їх акціями припинені. Однак виникає питання, яким чином вони пройшли аудит. А також як їх аудиторські компанії пройшли перевірку якості АПУ.

На сайті НБУ можна ознайомитися зі списком аудиторських фірм, які мають ліцензію на проведення аудиторських перевірок банків. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) здійснює ведення реєстру аудиторських фірм, компетентних для проведення перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, за наявності підстав, може виключити аудиторську фірму з Реєстру.

Щоб стати аудитором в нашій країні або ж оформити аудиторську фірму, потрібно виконати ряд простих вимог АПУ і зібрати потрібні документи. Після схвалення заявки, фізична особа, або підприємець, отримує свідоцтво про внесення до

Реєстру терміном на 5 років. Тобто цілих п'ять років комерційної діяльності під суворим наглядом АПУ (якщо, звичайно, не мати потрібних зв'язків у Палаті) без несподіваних щорічних ревізій. АПУ втручається в роботу аудиторської фірми тільки в тих випадках, коли отримує скарги на конкретне підприємство або ж стикається з жорстким правопорушенням. З НКЦПФР справи йдуть трохи жорсткіше. Комісія надає свій сертифікат аудиторській фірмі тільки на два роки і намагається всіляко контролювати діяльність підприємства.

Примітно, що формуючи свій список акредитованих аудиторів, Нацбанк повністю покладається на думку АПУ. НБУ може запросити в АПУ звіт про відповідність або невідповідність аудиторського висновку реальній картині в перевіряється банку. При НБУ створений спеціальний Комітет з питань аудиту банків України, до повноважень якого входить консультуватися з АПУ про можливі методи впливу і фінансових штрафів для аудиторських фірм", - йдеться у відповіді регулятора.

Ірина Толкач,
журналіст

Михайло Василенко,
заступник головного редактора Delo.UA